891.57
Д-25

Әмине
Д'Вдал

Мәме у Зине

Ə91-57
14997-f 63
ə-95

Əмине Əвдал
AMĪNĒ ʿAVDĀL

Мəмe у Зинe

(Ромма щмаэта кӧрд)
Mamē ū Zīnē

Айпетрат
ЕРЕВАН — 1958

ԱՄԻՆԵ ԱՎԴԱԼ
ՄԱՄԵ ՈՒ ԶԻՆԵ
Հայպետհրատ Ереван 1958

АМИНЕ АВДАЛ
МАМЕ И ЗИНЕ
(На курдском языке)
Айпетрат Ереван 1958

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
Гос. Библиотека
ZUUՈ-Арм ССР
им. А. Мясникяна
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

1906-58

МӘМЕ У ЗИНЕ

ПЕШК'ЛАМ

Шәвәке awa мӧґрӧбеда,
Р'аза бу Мәме мала хwәда,
Әwи бәдәw, ч'әвбӧрӧбәләк,
Һәй wәлдьгәрийа кәләк-кәләк.

Бәжна Мәме титал бу,
Ә'нийә фьрә, сурәт сор бун,
Намлә бәр бу, кӧре Ала,
Әw ньзкьрие де у бава.

Зине жи қиза мире мира:
Мир Зевдин бу, хwәйе эла.
Мир Wәзире хwә Бәкова
Щзиреда хwәр'а дьман.

Зинә назьк, чьқас дәлал,
Ч'әвә рәш бун, кӧслщәмал,
Бӧрӧқәйт'ан, левед нарин,
Длопе әвине же дьбарин.

* * *

Чawa хәwнәк, шәвәке,
Сәр кәвре бґәкәке
Се кәвотка кьрьн шewр:
Бьн стәйрке мезин-пewр.

Кәвотка чук дьл-ћнав сот,
Әwе бь лəз хушкеґа гот:
— Мөгөбеда мьн хортәк дийә,
Пъґ бәдәwә, лəтґифи щндийә.
Хушка мəзьн йа чукґа келми,
Пґәґе хwә бльнд кьр, жеґа кьр си;
Го,—Әре хушке, ґаст мьн дийә,
Qизәкә Лəтґифә-Щндийә.
Әw бь хwә жи хатун Зинә,
Ль Щзире әw дьминә,
Qиза дәлө мир Зевдинә,
Qәбилева Щзиринә.

Әw лайиqи Мәме Аланә:
Хорте мөґөбе пъґ дәлал,
Мәрьв лөтґве wиґа шанә,
Хорте щаћьл, бь хwә кәмал.

Йа ортґе гот,—хушка мьне,
Дьл дьбежьн, дьл дьбе,
Әме дьла бьгћиньн һәв,
Ћьзки ґобә, йан жи шəв.
— Әре, әм һәґьн мөгөбе,
Бона бьбьн һәрда бал һəв,

Ћун занбьн һәр ишəв.
Ле ґәшбәхтийә әмре wана,
Сәд кәйф, сәд щар кәйфа wана:
We сәри дайньн зу гөґстана,
Сәд кәйф кәсәр у кован.
Дә зу әм һәґьн Щзире,
Бькьн ґәw-тґвдире.
Зине жь qәсре әм ћьлкьн,
Мөгөбеда qьл бькьн.

Һәрсе һорийа пґәрвәдан,
Бь дьле брин тґәв грийан,
Бь wанґа ґәwр у һешнайи
Дькәwгрийан тґәвайи.

КЛАМА ПЕШЬН

Се кәвотк һәвґа фрґин,
Бәр пґәнщәра Зине данин,
Пґәнщәреґа wан нһеґин,
Мезә кьрьн у сәкьнин.

Отґаха мир Зевдин wа,
Хәмландийә тґәмам пева;
Бь халича, тґвьнг, шура,
У силкед дьн: кәван, тира.

Ль отґахе ґахьсти
Һәнә көлавед хөґесани,
Зинә ль we, деми гөләш,
Щари ль доре, бәнгзе we хwәш.

Бал we сәкнийә щарийа qәмәр,
Дәлала Зине, бь дьл у щәгәр:
Ћаща кнез, аqьл, кәмал:
Кӧба Зине ћәйә ль бал.

Ћаще го,—Зина мьнә дәлал,
Ћьнәк кӧске ћорийа ль бал:
Бәхте тә ћәйә ширна мьн,
Хазьл бь тә, әзиза мьн!

Зине кәнщйа, бәнгзхwәш бу,
Левед зрав ћатьн-чун,
Го,—чь буйә әмәкдаре,
Дә зу бежә тӧ ве щаре.

Ћаще кәвәки фькьри,
Каре жи дьда Зине qанә:
Паше чу, әw дабьри,
У дьмәшйа кӧбар-кawә.

Ћорийа бькән тәнщәрера
Wан дьнћерин—йа дьлара,
Дурдькәтьн у тъм щара,
Пәрwәз вадьдан бәр тәнщәра.

Жере жи щарийа хәбәр дьдан,
Wана гӧстилк нишани ћәв дьдан,
Бо бир биньн дьлкәтийа,
Дәрћәq мера, әфата.

Каре жи чу нава щарийа,
Го,—бәс бькьн галә-галә,

Ньзам Ћаще-Зине ћәла,
Чь дьшewрьн тъме хwәра.

Щарике бь кән ћьлда, го:
— Qе дьбежьн дәрћәq Чәко,
Ћәмин дьле we теда тӧнә,
Qе Зине Чәко настинә.

— Тӧ Ћаща мьне,—Зине го,—
Тә әw дитийә: Чәко-Чәко:
Левә qальмьн, пози дрежә,
Дьбей хун жь чәва дьрежә.

— Зине щан, дәлала мьн,
Тӧ Әсмәра мьнә амьн,
Мьн дитийә, Чәко дитийә.
Әw нә лайиqи щьбле тәйә.

-Ћьлбәт гәрәк wи нәстини,
Ле хәма жи бьрәвини,
Ћәла ишәв мьн хәwнәк дийә,
Хәwнәкә рьнд дәрћәq тәйә.

— Чайреда бум: дь хәwнеда,
Әзман сайи бу мина тас,
Пъщар дькьр шәлькеда:
Ћәй дьмәшйам бь кawас.

Мьн дит awa дәлала мьн,
Хортәк бь тәра дьбӧћӧри,
Хәбәр дьда ширьн-ширьн,
Ле тәйрәки тӧ хәwра бьри.

Р'әнге Зине wa qьмьти,
Ч'ә'в т'жи бун бь хун у гри,
Ле Ћаще го,—хәwна шәванә,
Ћьнә р'астьн, ћьнә бәрбанә.

— Щарийа мьнә әмәкдаре,
Мьнр'а бежә диса ве щаре,
Чь we гәло бе сәре мьн?
Дьбә өнда бьм бе сәро-бьн?

Каре дурба дьбћист,
Бь йануси[1] дькәнийа,
Щарийар'а дькьр п'ьстә-п'ьст,
Жь ч'ә'внәбари дьнә'лийа.

Ћәвалар'а we дьгот,
Ћьм жи пер'а хwә дьсот;
— Хорт we набьн, ә'дәте мәйә.
Ч'әко ћәмин дәстгьртие weйә

Щарикә дьн Карер'а го,
— Ћаще кәтийә п'ә'нга Зине.
Ширәта әw ле дькә ћәрр'о,
We р'е дәрхә әwe дине.

Ћаще бона әшqа дьне
Говәнд бь щарийа да листьне.
Щарийа дьстран щот бь щот.
Әвина дьла wана дьгот.

---

1 Мәрве дөру

П'әр'ч'а Зине ћьнәки дани,
Ћьнәки хәбәрда, диса кәни,
Го,—мьн бьбә бал р'ә'млдаре,
Әw йәк надә мьн хәдаре.

Ћаще qайилийа хwә нәда,
— На,—го әwe,—әз бь qөрба:
Әме пире биньн вьра,
Нә лазьмә ћәр'и wөра.

Лә'зәки шунда пире ћат,
Бә'лги данин жер'а дө qат,
Көлав р'ахьстьн, пире р'уньшт,
Т'зби дәрхьст, мьштьк вехьст.

Әw йәк кәвотка орт'е qә хwәш нәћат,
Әw фьр'и, бәрбь йа мәзьн пешда ћат,
— Әwe р'өке Зине бьстинә, хушке,
Wәрә әм лалкьн we т'әqәлөшке.

Йа мәзьн го,—Әw жь чуйайә,
Же вәгәр, ә'мр е хwәдейә,
Ле ћәма Зине we ћьшкәвә,
Мqатбьн, щьн незик нәбьн.

Щари ћәвр'а дьр'әqьсин,
Дьстьран, кълам дьготьн:
Кәвотка жи нәкьрьн qәлси,
Wан дьлистьн щот бь щот.

Ћаще йәк-йәк пирер'а го,—
Тө Зинер'а бьнћери,

Чь we бе сәре we, гәло,
Бәхтәwарбә, йан хернәди?

Щарике xwәш-xwәш дьстьра,
Дьгот кьламәкә дә'wата,
Жьнәкә дьн жи ле вәдьгәранд,
Дьгот кьлама "Нар һой наре„.

„Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар һойнаре,

Гӧле русор жь бәлге ңьнаре,
Гӧле т'ер набьм жь тә диндаре.

Гӧле Гӧлт'әпә ль гӧнде мәйә,
Щане Гӧлт'әпә ль гӧнде мәйә,

Гӧле канийа п'але бьлуләйә,
Р'адмусьм Гӧле бь xwәйә,

Гӧле Гӧлт'әпә ль бәрда кашә,
Щане Гӧлт'әпә ль бәрда кашә.

Гӧле әнтәри бь гӧл qӧмашә,
Гӧле р'адмусьм гӧл бәласә.

Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре.

Гӧле русор жь бәлге ңьнаре,
Т'ер набьм жь тә диндаре.

Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре„.

Пире льпьти сәре xwә ңәжанд,
Т'зби дестда, льбь-льб кьшанд,
— Йа әлла, го,—бь we кәло-бине
Т'збие фә'лке да бәр Зине.

Һаще го,—бежә бьщәръс,
Вьра нә шәрм һәйә, нә жи тьрс,
Зине бьдә тә п'ьр' qьсмәтә,
Әгәр фә'льке р'аст шровәки.

Пире т'зби һеди вәшарт,
Зинер'а го әwe ищар,
— Р'йа һана кӧ пешйа тәйә,
Р'екә бәхерә у тарийә.

— Әw чь р'ейә? Һаще го,—
Тӧ р'аст бежә ле пире,
Дә тӧ бежә, чь зани бо
Зинер'а бькьм т'ьвдире?

— Храбә иро, пире го,—
Т'әръби мьразе Зине-Ч'әко,
Йа бь хер, йа бир әлла,
Т'ӧ мькани бари кәла.

Ч'әвзьроqи ма Зин хатун,
Ңьш у аqьл жь сери чун,
У щари жи жь щи р'абун,
Ль сәр Зине зу бәрәв бун.

У пешда һат Зина әwана;
Һаще го,—Бәс бьки ван мәкрана,

Чь дьгәри мина мӧза шана?
Бәс тӧ бьки дәкдолава.

Зине сәри ћьлдьбьринә,
Ћур-ћур ћесьра дьбаринә,
Әw Зина Бәко жор дьбинә,
Дьбе Ћаще,—we мал дәрхинә.

Ћаще әмьр дьћәдинә,
Әw Зине жь мал дәртинә,
Бәрбь Бәко we дьшинә,
Бәко we йәке дьшебинә.

Бәко бь дӧрути го.—
Әз Бәкомә, Бәкое Әwана,
Әз wәзире ћәсра аға,
Бьра Зине мьн бькә мәкранә,
Әз бир накьм кӧре кӧранә.

Пире жь Зине пешкеш стәнд,
Хатьре хwә хwәст у дәркәт,
Ле ль Зине чубу рәнг,
Бәшәр ле хwәш нәдьбу ћәт.

Щарике го,—тьшт набә Зине,
Пир дәрәwа дькьн дине,
Тӧ газийа хwә хwәдекә,
Дәрәwә, ина нәкә.

— На, растә, го Зине,—
Ћәма гава әз дамә Ҷәко,

Дәwата дьбиньм ћьм шине,
У дьфькьрьм шәв у ро.

Ћаще го.—Әw ро рәш бә,
Wәки тӧ данә Ҷәкан,
Нишана бе дьл we өса бә,
Хwәде тәра бьбә мькан.

Щарике го,—Хушка щаћьл,
Ҷәкан стәндийә тә wa бе дьл,
У дьхwәда wa дькәwгьри,
Ах чawa кәти ви агьри?

Ћаще кьр сәр щарийа, гь кшйан,
Отахеда тәне ћәрдӧ ман,
Бәр ронайа чьре хәбәрдан,
Бинфьрә бу Зине тәмам.

Ле ахьр, Ћаще,—Зине го,—
Әw чь хәбәр бун, пире го?
Рйа тә wa әщебә, тәрийә,
Ћәла хәбәред майи готийә.

Ћаще бәр дьле Зинеда ћат,
Отахеда wa әw гәрийа,
Дьшәwти тьме, дӧћат,
Бона Зине дькәwгрийа.

— Зина мьн, лао, дәлале,
Тә йа Ҷәко нәкьрийә,
Бәр хwә нәкәв кәлале,
Ћәwaca тә Ҷәко нәбьрийә.

Зине дәй нәкьр, вәләзийа,
К'әт к'урайа мтала,
Паше р'абу, к'әт нав щийа,
Һаще жи нвина хwәда р'аза.

К'ЛАМА ДӦДА

Дәрва хwәш бу, әзмани сайи:
Стәйрк жоре дьк'әнйан,
Бь һивер'а т'әмам шайи,
Тә дьго wана хәбәр дьдан.

Дӧ п'әлте әwр дьгӧлгӧлин,
Авед ч'әма дьхӧлхӧлин,
Ч'әм к'лама йаре дьгот,
Дьл һнаве йаре дьсот.

Зине бь хәм р'аза бу,
Чьqас бӧк'р, гӧнә бу,
Жь сурәте we нур дьбари,
Ле р'аза бу, бе дьлбари.

Чьqа назьк, чьqа дәлал,
Ч'әвә р'әш бун, к'ӧслщәмал,
Бӧрӧqәйт'ан, деми бь к'ән,
Тә дьго шайә әwә һәр дәм.

Кәвотк жь щие хwә к'әжйан,
П'әнщәрер'а йәк-йәк фр'йан.
Дора Зине wана гьртьн,
У wан qәwин хwә р'агьртьн.

— Хwәде тӧ бьки һәр фәрwарә.
Льбсәки жорда бини харә,
Зине хатуне бь мәр'а бьки чарә,
Әм бьгьһиньн Мәме йәк щарә.

К'әвотка Зина бәдәw р'акьрьн,
Нав әwрар'а дәрбаз кьрьн,
Сәр Мӧгрӧбер'а хар кьрьн,
От'аха Мәмеда wар карьн.

Мәме р'аза бу нава щийанә,
Ньзан бу чь һәйә, чь к'әwалә,
Һорийа к'ӧба Мәме балә,
Мьле Зине жер'а кьрьн бәрп'алә.

Кьр бу гӧhе Зине һорие
Морийа хәwе р'әшбәләк,
Бона нәкә бедьлбарие,
Т'оп бә дьлда әвин һәр-т'әк.

От'ахеда т'әристанә,
Бәр п'әнщәре һори щвйанә,
Ньшкева Мәме к'шйар бу,
Зәндәк бәр сәре хwә дибу.

Мәме, Зине һори шебанд,
Ләма сawәк же к'шанд:
Һебәте гьрт дьл у навә
У нькар бу жь щи р'абә.

Зинә демгӧлин бәдәw бу,
Поз пижинә, сурәт сор бун,

Т'ьли-печ'и мьжмьжки бун,
Ч'э'вэ р'эш, г'ӧли дьреж бун.

Зине жи дэме кшйар бу,
Нэдьдит сьфэте Мэме,
Ле сьзик щане wер'а чу,
Ћэла тэ'ри бу we дэме.

Зине ћерса xwэ ани,
Го.—ћа, ћа, тӧ к'йи к'ӧр'о,
Тэ qэлаштийэ qэср-хани:
Кьрийэ qэста щие мьно!

Нэ бехwэймэ хорте дин,
Бь дэсте Ә'фан-Ч'экин,
Мере шер: Qэрэт'аждин,
Сэре тэ дьдьм бьр'ин.

Ћорийа дьнћер'и, дьк'энйан,
Әшqа wана пер'а дьћат,
У бь нази п'эрвэдьдан,
Ћэр ша дьбун эwан дӧqат.

Пэй готьна Зинр'а
Мэме шашмайи бэр xwэ к'эт,
Wи нћер'и п'энщэрер'а,
Ле qэрч'мин дем у хэт.

Го.—анщах дьбиньн эм р'уе ћэв,
Тӧ ћати, йан эз ћатьмэ ишэв?
Дьч'русьн ч'эвбӧрие тэ бэлэк
Ньзам тӧ ћории, йан мэлэк?

— Әз нэ ћоримэ, нэ жи мэлэк,
Хэбэр нэдэ, тӧ wа гэлэк,
Йан ћорийа эз анимэ щэм тэ,
Йан жи тӧ буйи меване мэ.

Ћэрда гьртьн мэщалэ,
У жьмартьн гьшк мнарэ,
Бу сесьд шест шэш кэбанэ,
Зине ль Мэме буйэ меванэ.

Мэме-Зине ч'ра вехьстьн,
Дэри дадан, р'уньштьн,
Ћэрда бь ћэвр'а к'элобин,
Хэбэрдьдан xwэш-xwэш йэqин.

— Хорто, тӧ хортэки дэлали,
Әз ћатьмэ wэлате тэ,
Бажаре баве мьнда хали
Т'ӧнэ аqас мнарэ.

— Бежэ qизе, qиза дэлал,
Тӧ э'зизи кӧсьл-щэмал,
Тӧ наве xwэ бьбахшинэ,
Ле р'аст бежэ нэћевшинэ.

Мэме у Зине ћэв дьберин,
Бь кӧба дьла ћэв кэбандьн,
Жь сурэте wана нур дьбари,
Әвине эwан кэландьн.

Мэме гӧлэш бу, Зине нћери,
Әвина дьла навда сewри,

1906-58

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
Гос. Библиотека
ZUUՊ-Арм ССР
им. А. Мясникяна

Т'ьли-печ'и мьжмьжки бун,
Ч'э'вэ р'эш, г'ӧли дьреж бун.

Зине жи дэме кшйар бу,
Нэдьдит сьфэте Мэме,
Ле сьзик щане wер'а чу,
Ћэла тэ'ри бу we дэме.

Зине ћерса xwэ ани,
Го.—ћа, ћа, тӧ к'йи к'ӧр'о,
Тэ qэлаштийэ qэср-хани:
Кьрийэ qэста щие мьно!

Нэ бехwэймэ хорте дин,
Бь дэсте Ә'фан-Ч'экин,
Мере шер: Qэрэт'аждин,
Сэре тэ дьдьм бьр'ин.

Ћорийа дьнћер'и, дьк'энйан,
Әшqа wана пер'а дьћат,
У бь нази п'эрвэдьдан,
Ћэр ша дьбун эwан дӧqат.

Пэй готьна Зинр'а
Мэме шашмайи бэр xwэ к'эт,
Wи нћер'и п'энщэрер'а,
Ле qэрч'мин дем у хэт.

Го.—анщах дьбиньн эм р'уе ћэв,
Тӧ ћати, йан эз ћатьмэ ишэв?
Дьч'русьн ч'эвбӧрие тэ бэлэк
Ньзам тӧ ћории, йан мэлэк?

— Әз нэ ћоримэ, нэ жи мэлэк,
Хэбэр нэдэ, тӧ wа гэлэк,
Йан ћорийа эз анимэ щэм тэ,
Йан жи тӧ буйи меване мэ.

Ћэрда гьртьн мэщалэ,
У жьмартьн гьшк мнарэ,
Бу сесьд шест шэш кэбанэ,
Зине ль Мэме буйэ меванэ.

Мэме-Зине ч'ра вехьстьн,
Дэри дадан, р'уньштьн,
Ћэрда бь ћэвр'а к'элобин,
Хэбэрдьдан xwэш-xwэш йэqин.

— Хорто, тӧ хортэки дэлали,
Әз ћатьмэ wэлате тэ,
Бажаре баве мьнда хали
Т'ӧнэ аqас мнарэ.

— Бежэ qизе, qиза дэлал,
Тӧ э'зизи кӧсьл-щэмал,
Тӧ наве xwэ бьбахшинэ,
Ле р'аст бежэ нэћевшинэ.

Мэме у Зине ћэв дьберин,
Бь кӧба дьла ћэв кэбандьн,
Жь сурэте wана нур дьбари,
Әвине эwан кэландьн.

Мэме гӧлэш бу, Зине нћери,
Әвина дьла навда сewри,

1906-58

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
Гос. Библиотека
ZUUՊ-Арм ССР
им. А. Мясникяна

Бь ҷәве әвине хwә нишанда,
Паше әwи Зинера хәбәрда:

— Тӧ қиза Ләтифә дәлал,
Ћьнәк кӧсне ћорийа ль бал,
Тӧ жь кедәрейи, wәтәне тә?
Жь кедәренә де баве тә?

— Әз кӧ ћәмә, әз Зиньм,
Қиза мир Зевдиньм,
Хушка мир Севдиньм,
Бука Қәрәтаждиньм.

Қәрәтаждин жь әфатанә,
Ћьзкьрие щмаәта кӧрданә,
Қәсәсе сәре джмьнанә,
Бь хwә жи хәниме нәпаканә.

Щзира Бота дьминьм,
Дәргстийа қочах Чәкиньм,
Хӧдане кочке рәнгиньм,
Хӧдане кәхбе ћешиньм.

Ле паше тьма ма,
Ньзан бу чь бьгота,
Дит леве Мәме кнари,
Әвин зедә сәрда бари.

У әwана жь щи рабун,
Отахеда гәриан аза,
Ле дьле Зине тжи бу,
Ћеср барин жь ҷәва.

— Кe әз анимә вьра, хwәда?
Гәло ћори-мәләка, йан
Әвда әз гћиандьм ведәре?
Ћћа мамә бе чар-мкан.

— Зине нәкә шин у гри,
Әз бал тәмә, чьма дьгри?
Мьн бьнћерә, дьл фрәкә,
У тӧ щара хәма нәкә.

Әз Мәмемә жь Мӧгӧбе,
Кӧре Аламә, Алпаша,
Дәрћәqа мә дьне дьбе,
Әм кьз дькьн жь мевана.

Нан харьн, кәтьн нав щийа,
Дәст пе кьрьн, лаqьрдийа,
Зине го,—зани, әз йа тәмә,
Ћорие мьн бьбьн, хатрщәмә.

Зине кӧ го, Мәме мәтәл ма,
Дәсте Зине гьрт, бь ћәрдӧ дәста,
Сурәте we сор тер рамуса,
Паше рәх Зине әwи палда.

Нәхwәст щаба Зине бьдә,
Кәвәки хwәра кәт мтала,
Зинера әwи кламәк стра,
Бо хатре әвина дьла.

— Хwәзьл бьра wи мәри бә,
Е кӧ ҷәве хwә дьбинә,
Бь дьл хwәра досте тинә.

Мәме ԁуньшт сәр ԛәләфиска,
Диса дәсте Зине гьрт,
Ищар ҷәве we ԁамуса,
У вәкшийа, xwә ԁагьрт.

— Зина дәлал, кӧлилка мьн,
Әз наһельм жь вьр һәԁи,
Днйа жи храббә сәробьн,
Тә наһельм жь вьр һәԁи.

— We мьн бьбьн әркәдә,
Әм нишана бьдьн һәвдӧ,
Һорие жь вьр мьн һьлкьн,
У бь әзминԁа мьн ԛьлкьн.

Әw йәк һәма мьн ишәв
Зәлал хәwна xwәда ди,
Мьнԁа дьго һорийа бәдәw:
Тӧ жь щзирейи, те һәԁи.

Зине кӧ ӧса бь кән го,
Ҷәв Мәме ҷрусин мина ԁо,
Бӧрӧе бәләк тәв листьн,
Гӧһе wи знгин бьһистьн.

Зине ди Мәме һатә гӧһастьн,
Го,—дәлале мьн, Мәме Ала,
Зани готьне мьн тәмам ԁастьн,
Әз йа тәмә жь бав у кала.

Әwан гӧстилк пәвгӧһастьн,
Әвина дьла һәвбирастьн,

Әwан гәләк һәвдӧ шабун,
Дәрд у кӧле wан бәла бун.

Стәйрк ша дьбун ль әзман,
Һив жи бь wанԁа дькәнийа,
Бар бу дьле йара тәмам,
Дьле wанда һәбу гӧман.

Паше ԁабун, ԁазен әwан:
Мәме нәвәки фкьри,
— Әдәте мәда һәйә қанун
Зин бьминә гәрәк бькӧри.

Мәме шьлфа шур кшанд,
Бәне wи дәсте xwә аланд,
Да бәр синге xwә сәре шур,
У дьфькьри кур у дур.

Әwан xwәԁа ԁазан xwәш-xwәш,
Һорийа готьн.—Әвде сәррәш
Хәwа йара тәмам wәԁа,
Ћәйф наминьн һун жь һәвԁа.

Һорийа готьн, xwә ԁагьртьн,
Лбасәк анин Зине кьрьн,
Жь нава щийа Зин ԁакьрьн,
Мала баведа пәйа кьрьн.

— Хушка мәзьн, һорике го,
Дьнһеԁи әм иро
Гһиштьн мразе xwә
Әм нәдитьн кәси тӧ.

КЛАМА СЬСЙА

Р'ое шəwqвəда бу, дькəнийа,
Хwəш бу бина гӧл у гһийа,
Дьхӧлхӧлин авед канийа,
Пер'а дьһат əшqа мəрийа.

Мəме р'абу жь хəwа ширьн,
Əwи Зина зəр нəдит.—
Əwа хəwна шəва бу гəло?
Чьма дəрəнг р'абум иро?

Мəме хwə ина нəкьр,
У п'əнщəра от'ахе вəкьр,
Дəрва нһер'и, ə'зман сайи бу,
Соргӧлəк əwи баг'чəда дибу.

Мəме незик'и гӧле бу,
Əw бинкьр у пе ша бу,
Əwа мьн дит ишəв, го,—
Ə'йни р'аст бу, йан хəwн, гəло?

Дьле Мəме нəвəки храб бу,
Сəре wи сəр гӧледа хар бу,
Гӧле го,—Мəме, те дəрда бирки,
Əгəр мьн бьқəтини у бинки,

— Һəре гӧле, ах! бəле гӧле,
Тə агре дьле мьн гӧр' кьре,
Набə биркьм йара бь дьл,
Мьн һасьл нəбə нькькьрьна бе дьл.

— Мəме, тӧ хортəки дини,
К'ӧл у дəрда зу бир тини,
Хəма нəкə, хəм храбьн,
Мьн бинкə, хəме тəе бəлабьн.

— Бəс бьдə бəр мьн дьланə,
Тӧ мьн нəкə ван назйанə:
Дəрде йара һəр йар занə,
Тӧ мьн нəкə ван мəк'ранə.

Г'ӧле əз wикьм, илаһийə,
Чь к'ӧ дьбем, мьн ч'ə'в дийə,
Ле ньзам к'едəрейə хатун-Зин?
Əзе we бьгəр'ьм бь к'ало-бин.

Баки зрав wa лиланд,
Г'ӧле сəре хwə нəжанд.
Дһа we хəбəр нəда,
Wa мальq бу у щида ма.

Мəме дьлхор дəрк'ат дəрва,
Дьфькьри сəри бəрда,
Дитьна мьн р'аст бу, гəло.
Йан хəwнəк бу, əwи, дьго?

Мəме ч'у сəр нəwзе мəрмəр,
Хəбəрəк əwи нəда дəр,
Дəсте хwə нһер'и wи,
Г'östил т'лийа хwəда ди.

Р'о жи эп'ещə бльнд бубу,
Баг'че Алан хəмли бу:

Шарур-бьлбьл теда дьстран,
Хwəш бу həwa, сайи бу ə'зман.

Нав щмаə'та кӧрдада ə'дət həбу,
Сба зу диwанеда мер т'жи дьбун,
Диwана Алана wa ləгləмиш бу,
Мере диwане hивийа Мəме бун.

Баве Мəме, Алп'аша, кал бу,
Əw дəв-дəви кəйште сал бу,
Мевана кьз дькьр, дьли шабу,
Wəзир-wəк'ил т'ьме бал бун.

Wəзире хwəр'а Але го,—Мшир,
Тӧ мəр'а дьбини, р'йа дьки т'вдир,
Гəло, Мəме чьр'а дəрəнги кət?
Льнге wи иро qə диwане нəк'ət.

Wəзир бь грани hьлани, го
— Əре wəллə, р'о hатийə нивро
Hьлбəт, qе əвине Мəме бьрийə,
Hьш у аqьл жь сери кьрийə.

Wəзир гази дӧ чawиша кьр,
Wанр'а хəбəрда, т'əми ле кьр,
Го,—бьнhер'ьн, Мəме ль к'ӧйə,
Ахьр диwана баве hивиейə.

Чawиш пар'а дəрк'ətьн чун,
Диwанеда мəрьв т'жи бун,
Дӧ маqуле дьне жи hатьн,
Щмаə't пева р'аоу п'ийа.

Ищар бь həвр'а руньштьн,
Qawə анин чawиша,
Т'ӧ кəс бе qawə нəhьштьн,
Паше анин къбабе шиша.

Чawиш əглə бун, нəhатьн,
Але го,—qе льнге wи р'ətьн,
Hьнəка готьн əв чawa бу,
Мəме ль вьра hазьр нəбу?

Wəзир пеш Але wa дьбейə,
— Əз бь wикьм həq хwəдейə,
Мəме ль хəwa сбейə.

Але го,—əw ӧса нинə,
Əw ə'дət бал wи т'ӧнинə,
Əw нəхwəшə, hазьр нинə.

* * *

Чawиш чун сəр кəwзе мəрмəр,
Мəме кəти, хунə ль бəр,
Льнге wи мьздан, бьрьн-анин,
Дəсте wи hьлдан, диса бəрдан.

Чawишəки щаб да Але,
Е дьн жи бал Мəме ма,
Го,—Мəме хəр'qийə сəр кəwз,
Дəве wида нагəр'ə ləwз.

Мəрьв р'абун, бу хӧр'ин,
Р'йа дəри wан həв бьр'ин.

Мәмерә хwә гһиандьн,
Мәме һьлдан wәлгәрандьн.

Wан Мәме дитьн ԛале храбда,
Мәме ль сәр кание кәтбу:
Мәрьва доре пәрвәдан,
Але көр дит, спичолки бу.

Хортәки пьзмам пешда һат.
Го,—нәтьрсьн, өса набә:
Хәw Мәмерә буйә төлөсмат,
Һун сәбркьн, we нһа рабә.

Хорт һедика пешда чу,
Шмаәте һәв дьсут.
Мьл бьн сәре Мәмерә кьр,
Ле Шәме жи пор вәдьрут.

Кнез бь Шәмерә дьгрйан,
Синге Мәме, льнге wи мьздьдан,
— Бре мәй ширьн, дьготьн wан,
Дә рабә сәр хwә, Мәме щан.

Ньшкева Мәме щи рабу,
Дора хwә нһери, тьма бу,
— Гөла Шәме гәш бу,
Шмаәт жи перә гөләш бу.

Мәме Ала бьрьн мале,
Де перә кәт гәнщуқале,
— Тә чь дәрдә, чь ԛәwалә,
Жь әвине буйи бәтԛалә?

— Дйа мьнә әмәккәлале,
Бьһел ԛәвәки рәԛәтбьм,
Көба дьле мьн ль бале,
Әзе жь тәрә qсәкьм.

* * *

Мөгрөбеда дәwәтәк һәбу,
Щмаәт гомеда бәрәв бубу,
Кал у щаһьл, көр у qиз,
Бь әшq дьстран, дәнги зиз.

Паше wана дәнг дьбьрин,
Косәгәлди[1] зу дьгәрийа.
Зара бльнд дькьр qирин,
— Косәгәлди һатә вьра.

Гмина дәфе-зөрне бу,
Мәрве тәзә һәй дьһатьн,
Дәwәтәкә пьр гран бу,
„Һойнар“ дьлистьн дө qатьн.

Щәлат жи теда дьгәрийан,
Qамчи дькәжанд чар алийа,
Хорт дьгьртьн әwана,
Дьбьрьн бал „Зава-падша“.

[1] Косәгәлди—qәрфәкчи, смеле хwә дреж (жь һрие) гьредьда, колозе туж сери, чөх у чәркәзи ль хwә дькьр, сурәте хwә пе рәнга сор дькьр у дькәтә говәнде, qәрф бь листькчийа дькьр, бона бькәньн.

Wан щәлата се хорт бьрьн,
Чун от'аха зава-п'адше,
Сәламәкә хwәш ль wи кьрьн,
Хорта пьрс данә зава-п'адше.

— Чь дьхазьн, wана готьн.
"Заве" го,—hун гönәк'арьн.
— Чьма, чьма, hәла бежьн,
Чьqа заньн, әм бе qарьн.

Зава-п'адша wa к'әнийа,
Гhишт буке у р'амуса,
Го,—бьнhер'ьн, ле awa,
Wә qиз пач' кьрьн дә'wәтеда.

Бу т'ирqина хорта, к'әнийан,
У әwана hәв щвийан,
Лист кәвәки к'осәгәлди
У щие хwәда сәкьни.

Зә'ва-п'адше гот,—әвә,
Гәли хорта', дә, әвә,
Wә qиз р'амусанә, wә...
Дә зу бьдьн щьрма хwә...

Дә зу бьдьн щьрма хwә.
К'осә дәсте хwә кәжанд,
Мәрьв дьк'әнйан пәй hәвдö,
Заве ч'ә'ве хwә бжьqанд.

Хорта драв данин сәр т'әхтә,
П'антә лехьстьн, дәрк'әтьн,

Деме заве гьрт рәw-хәтә,
Диса щәлат әwи шандьн.

Әw чунә баг'е т'ор'кьри,
Ищар дә'wәт wöр дьгәр'йа:
Баг' жь дәрва пе суре бьр'и,
Ша дьбун дәфер'а тәйр у туйа.

Баг'е дәлал дь гölгöли,
Кöлилк теда дьмьлмьлин,
Qиз у хорт теда зә'ф бун,
Wан дьлистьн у ша дьбун.

Бук кьр говәнде сәрдә'wәти,
У шабашәк да сәр сери.
Шәweше кал жи хели hьлда,
У пенщ qöрьш хелиеда греда.

У к'осә бу сәр'говәнди,
Qиз кьрьн дест, чawa бәнги,
К'осә дьлист, гь дьк'әнйан,
Гьшк мәт'әл ман бо әщqа wан.

Йәки шәрбәт да к'осә,
Әwи вәхар, к'ас кәжанд,
Дәсте qизе wи qöр'нщанд,
Исмәк гöhe qизеда хwәнд.

Дә'wәтвани диса к'әнйан,
Зар'а пешйа' wи дьгьртьн,
К'осә щарна чьвт давит wан,
Паше бь лəз дьчу дәрва.

Wан щәлата се хорт бьрьн,
Чун от'аха зава-п'адше,
Сәламәкә хwәш ль wи кьрьн,
Хорта пьрс данә зава-п'адше.

— Чь дьхазьн, wана готьн.
"Заве" го,—hун гönәк'арьн.
— Чьма, чьма, hәла бежьн,
Чьqа заньн, әм бе qарьн.

Зава-п'адша wa к'әнийа,
Гhишт буке у р'амуса,
Го,—бьнhер'ьн, ле awa,
Wә qиз пач' кьрьн дә'wәтеда.

Бу т'ирqина хорта, к'әнийан,
У әwана hәв щвийан,
Лист кәвәки к'осәгәлди
У щие хwәда сәкьни.

Зә'ва-п'адше гот,—әвә,
Гәли хорта', дә, әвә,
Wә qиз р'амусанә, wә...
Дә зу бьдьн щьрма хwә...

Дә зу бьдьн щьрма хwә.
К'осә дәсте хwә кәжанд,
Мәрьв дьк'әнйан пәй hәвдö,
Заве ч'ә'ве хwә бжьqанд.

Хорта драв данин сәр т'әхтә,
П'антә лехьстьн, дәрк'әтьн,

Деме заве гьрт рәw-хәтә,
Диса щәлат әwи шандьн.

Әw чунә баг'е т'ор'кьри,
Ищар дә'wәт wöр дьгәр'йа:
Баг' жь дәрва пе суре бьр'и,
Ша дьбун дәфер'а тәйр у туйа.

Баг'е дәлал дь гölгöли,
Кöлилк теда дьмьлмьлин,
Qиз у хорт теда зә'ф бун,
Wан дьлистьн у ша дьбун.

Бук кьр говәнде сәрдә'wәти,
У шабашәк да сәр сери.
Шәweше кал жи хели hьлда,
У пенщ qöрьш хелиеда греда.

У к'осә бу сәр'говәнди,
Qиз кьрьн дест, чawa бәнги,
К'осә дьлист, гь дьк'әнйан,
Гьшк мәт'әл ман бо әщqа wан.

Йәки шәрбәт да к'осә,
Әwи вәхар, к'ас кәжанд,
Дәсте qизе wи qöр'нщанд,
Исмәк гöhe qизеда хwәнд.

Дә'wәтвани диса к'әнйан,
Зар'а пешйа' wи дьгьртьн,
К'осә щарна чьвт давит wан,
Паше бь лəз дьчу дәрва.

Баґе ҭоркьри wай хәмли,
Говәнд теда дьмьлмьли;
Ҥәwа хwәш бу, ҏо дькәнйа,
Бь wанҏа ша бун чйа у банийа.

Мәме жи wӧр ҭәне мәлул,
Ҏуньшти бу нав дәwәте,
Йар бир дани: awa дәлул
Дьҭоньжи бо мӧкбәте.

* * *

Мәме чу оҭаха кал у бава,
Ле руньштибу Алҭадша,
Мәме сәламәк баве вәда
Го,—тӧ сәр сәра, ҥәрдӧ чәва.

Ль wе ҥәбун халиче хӧрасани,
Бәлгие қаз ҏурти ль сәр дани,
Тир, кәван, дәманчә диwарава бун,
Пие оҭахе ҥәбун кӧлавед рәнгхун.

Ньшкева Шәме жи ҥат дәрда,
Мәме Ала ҏабу жь бәрда,
Паше ҥәрсе ҭәв ҏунштьн,
Пьрс дан Мәме, ҥәр тьшт ҥьштьн.

— Бежә, Мәме мьн, го Шәме,
Чьма мәлули тӧ ве дәме,
Дьбә әвине тӧ бьри,
Чьма тӧ wа дькәwгьри?

Мьн қизәкә дәлал дийә,
Әwә Ләҭифә, Щндийә,
Wәрә тәра әм бьхазьн,
Ле занбә, хwәйе we назьн.

Ищар Але хәбәрда,
Готна Шәме wәкланд,
Мәме awa ма тьма,
Паше сәре хwә кәжанд.

Але го,—кӧре мьни әзиз,
Ахьр ҥа, тӧ мәлули,
Тә бук дитйә ҥа, йане қиз?
Мьнра бежә, хwә нәқули!

Нә маqульм әз нәследа,
Ле кӧрмәта мьн пьр ҥәйә,
Зани хwәшьн роже әм теда,
Раст нәготьн чь кәwщәйә.

Дәлале дьле мьни ширьн,
Де у баве хwәра бежә,
Дьл-ҥнаве мә нәкә бьрин,
Чь қәwмийә? Мәра бежә.

Мәме шәрм кьр, паше кәнйа,
Кефа де, баве ҥат пера.
Мәме ньшкева рабу пйа,
Wи дәст пе кьр, wа хәбәрда:

Әwи го,—Дае щан, баво,
Әзе wәра бежьм растие,

Хәwнеда әвине әз бьрьмә,
У жь аqьл сәwс кьрьмә.

Жь шабуна Але грйа,
У зәф шабу дайка Шәме;
Го,—йа мьнә әва дьнйа,
Әwе мьзда сәре Мәме.

Го,—Бежә, тӧ бь хwәдеки,
Дьлкәтийа тә кӧйә нһа?
Гәрәк бежи, мьн вәреки,
Бона әм бьшиньн хазгинйа.

Мәме шәрм кьр, бәре хwә гӧһаст.
Але жи го,—бежә йа раст!
У әw шабу,—йа хєр әвә:
Бәсә әм бьдьн дьл у навә.

— Йа әз дьбем хатун Зинә,—
Мәме гот у кәwгри,—
Әw ль Щзире дьминә,
Дәрде гран ле һәwри.

Дһа Мәме хwә мьфтәлә кьр,
Сӧра дьл wи ашкәрә кьр,
Сәкьни әw, ида дәй нәкьр,
Баве жера wa qсә кьр;

— Мәме дәлал, бьре ширьн,
Зине жь ки wәлатийә?
Наве баве, әсле we чьйә?
Ке бинайә, ке дитийә?

— Мәме мьни дәлал, де го,—
Де, баве we һәнә гәло,
Гәло збарәтие занә,
Әва йәка ке әйанә?

— Әw жь Щзира Ботанә,
Хwә жи qиза мир Зевдинә,
Хушка qәмәр мир Севдинә,
Щзиреда әw дьминә.

Бука Qәрәтаждинә,
Дәстгьртийа әфат Чәкинә,
Хwәйе кәхбе һешинә,
Мәзкәне we шан у шинә.

Але дәст да бәр анийа хwә,
Го,—Бьре баве, бьре де,
Щзира Бота зани тӧ
Кедәрейә лао, Мәме?

— Ширьне әзиз, го Шәме,—
Ина нәкә жь we хәwне,
Әwана нете дьланә,
Тен у дьчьн мина банә.

Але у Шәме мәтәл ман,
Хwиданәкә єар да сәр wан,
Готьн:—Зине жь вьрайә,
Qә жи нә хәwна шәвайә.

Але го,—Мәме рабә,
Хәма нәкә, хәм храбьн,

Һәрә нава хасбагчә:
Хәме дьле тәе бәлабьн.

Хасбагчәда дә'wәтә,
Хwәщ те дәнге дәф-зөр'не,
Wедәрейә мәт'а тә,
Бьбһе сәwта т'өлөме.

Шәме го,—лао, һьлдә севәке,
Дә'wатеда тө бьгәрә,
Севе бьдә әсмәрәке,
Әме we биньн бе дә'w, шәрә.

— Әгәр Зине жи нибә, көр'о,
Qизе бь намус гәләк һәнә.
Севәке баве we,—Але го,
Һәма әw жи we йа тә бә.

Дһа Мәме хәбәр нәда,
Р'абу һеди у чу дәрва:
Әw qасәке дьфькьри,
Дьл шәwьти у кәwгьри.

— Дьбә Зине һатьбә, гәло?
Ль дә'wате бә, Мәмә го.
Р'абу севәк һьлани,
Бәре хwә да хасбагчә, чу.

Хасбагчәй суркьри бу,
Бага теда п'әрвәда бу.
Говәнд теда дьгәр'йа,
Пешда дьчу у вәгәр'йа.

Бьһарә, р'ожә хwәш бун,
Мәри һәвр'а г'өлаш бун.
Р'о ль әзмин дькәнйа,
Сәлам дьда дә'wатванийа.

Чу хасбагчә Мәме ала,
Севәкә сор дәсте wида,
Пе ша дьбу назьк Мәме,
У дньһери ль говәнде.

Хwәр'а ша дьбу дайка Мәме,
Әwe дьлист, хwә дьһәжанд,
Qизе щаһьл дьда шәрме,
Жь әшqе хwә дьмьлмьланд.

Дьбу п'ирqина кәчька,
Һәй хьрпина гизме wана:
Говәнд йәкчап дьгәр'йа,
Шабаш дькьрьн дәфчийа.

Лә'зәки шунда ль гоме,
К'осәгәлди һат дә'wате,
К'ьнще лепока жи ле,
Ньшкева кәтә говәнде.

Әwи дьлист хwә ба дькьр,
Бь зор дькәт дәсте qиза,
К'осә дьлист бь р'өк у щан,
Ша дькьр мәрие wедәре т'әмам.

К'осәгәлди дәркәт чу,
Дәф у зөр'нә жи кәр' бун,

Qиз-буке дәнгбеж рабун,
Кълам готьн, хwә дьпун.

Qиза дьготьн, дьстьран,
У ле вәгәрандьн көра,
Кала дьготьн "щан ha, щан„,
Хwәш те дәнге qиз у хортан.

Ha кълама, ha дилбана,
"Ha мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо, йо бана кәчьке бана,
Ойо, йо, йо бана, кәчьке бана.

Ha мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо, йо бана, бане бьчук,
Ойо, йо, йо. бана, кәчьке бана.

Ha мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо. йо бана, бане мәзьн,
Ойо, йо, йо бана, кәчьке бана",

Говәнд сәкьни, дәнг бьрин,
У рәqасчийа hәв нhерин,
Кomәкә дьн ре вәкьр,
Дәст кълама "hой йаре„ кьр:

"Гөле hойнар, hойнар, hойнаре,
Щане hойнар, hойнар, hойнаре.

Гөле русор жь бәлге кьнаре,
Гөле тер набьм жь тә, диндаре.

Гөле гөлтәпә ль гөнде мәйә,
Щан гөлтәпә ль гөнде мәйә.

Гөле канийа мә бь луләйә,
Әз радьмусьм Гөле бь хwәйә.

Гөле гөлтәпә ль бәрда кашә,
Щане гөлтәпә ль бәрда кашә.

Гөле әнтәри бь гөл qөмашә,
Гөле радьмусьм гөл бәлашә.

Гөле hойнар, hойнар, hойнаре,
Щане hойнар, hойнар, hойнаре.

Гөле русор жь бәлге кьнаре,
тер набьм жь тә диндаре.

Гөле hойнар, hойнар, hойнаре,
Щане hойнар, hойнар, hойнаре„.

— Әм бьлизьн Сьло, го,—
Мәме жь щие хwә ранәбу,
— Чьма тө wай сәwдәсәри,
Дьфькьри стөхари?

Рабә сәри нәбә харә,
Жь сурте qиза әвин дьбарә,
Әме бь hәвра бьлизьн,
Бьнер, вьра бәдәw qизьн.

Мәме кәр бу у дәй нәкьр,
Сөра дьла qьсә нәкьр,

Әwи сәре хwә һьлбьри,
Навда нибу Дилбәра wи.

Диса гьмина дәфе бу,
Говәнд һеди дьгәрйа,
Шнгина хьшьре жьна бу,
Пешда дьчун, вәдьгәрйан.

— Мәме, әзиз,—де жера го,
Qиз топ набьн иди һәрро,
Севе баве qизкә дәлал,
Әшqа мә тө нәкә бәтал.

— Тө дайка мьнә дәлал,
Әшqа wә набә бәтал,
Щәм тә бежьм, ахьр шәрмә,
Дьле мьн вана нә гәрмә.

Де го:
— Ах, дьле мьни кованә,
Ль мьн нәма рөк у щанә,
Нета тәйә жь вьра чуйн,
Бона тө һәри щики дьн!

Мьн нәщербинә дае тө,
Кьрна мьн бра нәе сө,
Дьле мьн тө нәкә брин,
Өса әвин нае бьрин.

Де щурәки мәтәл ма,
Әw поньжи жь көла:
Дьл шәwти wa кәwгьри,
У чу мале руншьт гри.

Щарийа Мәме: Наза дәлал,
Һат у незики Мәме бу,
Чawa бөкөр, һөсөл-щәмал,
Бь кнезайи сәрда та бу:

Го.—Мәме, мьн бьһистийә тө бәнгии
Бажаре мәда ида бүйә дәнги,
Чьма бь де у баве хwә нази,
Жь ван qиза йәке нахwәзи?

— Йа әз дьбем ширьн Зинә,
Әw ль Щзире дьминә,
Бь хwә qиза мир Зевдинә,
Наве бре we мир Севдинә,

Бука Qәрәтаждинә,
Занбә вьра нинә,
Әw дәстгьртийа Чәкинә,
Бе we әзи мьримә.

Назе сәри бәржер кьр,
У жь Мәме әw дуркәт,
Мәме ломәк гьшка кьр,
У фькьри дәме рәһәт.

Дәwәт бәла бу тәмам,
Мәме мәлул чу we дәме:
Але калра щаб һа дан,—
Тө qиз нәхwәст Мәме.

Але, Шәме гәләк һерс бун,
Бәр хwә дькәтьн, хwә дьпун,
Але го,—ле төнә бу qизәк,
Бьбжарта Мәме жь wана йәк?

* * *

Бь дьлхӧри, ӧса Мәме,
Жь баґе тґорґкьри вәгәрґйа,
Лә'зәки дәркәт әӈ дәште,
Нава кӧлилкада хwәра гәрґйа.

Мәме сәр кәврәки руньшт,
Һәй дьфьтьли бәро-пьшт,
Әвина Зине дькшанд,
Перґа дәсте хwә дькәжанд.

Әсьр бу, әрде хwә радwәст,
Р'о хар дьбу, дьчу ава,
Р'онае дьһа хатьр дьхаст,
Тә'рие дәwса we бьгьрта.

Һәwа хwәш бу, дькәнйа һешнайи,
Баки зрав wa дьлиланд,
Мәме търе wедәре бехwәйи
Qәлафәте хwә дьгәранд.

Дһа әзман жоре бу тґас,
Р'о жи иди чубу ава,
Тґәбйәт бь Мәме бу рсас
Го,—Гежгәринәкә әзи теда.

Мәме го,—на, әзе һәрьм,
Әзе ль Зина хwә бьгәрьм,
Йар ширьнә, рӧк ширьнтьр,
Сәwдәсәрьм, әз бесәбьр.

Мьрьн һәмин бо гьшканә,
Днйа пева агьрзәманә.
Һьнәк дьчьн, һьнәк жи тен,
Әwe тен жи әмре хwә дьпен.

Ах,—Мәме го,—мьн бьриндари,
Һәрьм нав хәриба бе итбари,
Де, баве хwә бьһельм сефил,
Әwана жь дәрде мьн бьбьн дил!

Ах,—әзи сәwсьм, нәзан,
Бь аqьлва хаки-хам,
Бона qизәкә-Щзире,
Ча дьqәтьм жь баве, де?

Ахьр де, бав әвина дьланә,
Әw нә мина тӧ тьштанә,
Әw жи мьнра рӧк у щанә,
Qимәте we пьр гранә.

Ле ча тәрка Зине бьдьм:
Һорийа дәлал, чәвбӧрӧбәләк,
На, әз тәрка әwe надьм,
Же ньз дькьм гәлә-гәләк.

— Әвина we пәрьтандьм,
Деме гӧлин шәwтандьм:
Ах,—рәбе мьн, тӧ һадри,
Әв агьрә сәр мьнда бари!

— На, әзе һәрьм Щзире,
Зина дәлал хwәра биньм,

Ле де, баве накьм кәдәре,
Әз ль Щзире қә наминьм,

Ль әзмин стәйрк дьчрусин,
Мәме жь щие хwә рабу пйа:
Әw чу мале wай дәмьни,
Бе Дәнг у ньс кәтә нав щийа.

* * *

Сбә бу, тәве зәрқанд,
Пәнщәрера авит һөндөр,
Сурте Мәме we шәwтанд.
Жь хәwа һнгоре әw ракьр.

Мәме рабу жь нав щийа,
Әwи гази щарие кьр,
Щарие ,ав ани у сәр пйа,
Ль дәсте Мәме Ала кьр.

Дьле щарие тәфәкурда,
Хәмәкә гран ле сewри,
— Qe Мәме һәрә рекә дурда,—
Әwe дьгот, дькәwгри.

Мәме чу тәwла баве,
Ль хөлам кьр сәламә,
Хөлам бәр Мәме сәкни,
Сәлам вәгьрт, дәст һьлани.

— Хорте дәлал, әмәкдаро,
Һәспәки бьбжер,—Мәме го,—

Һәспе кьнел, е әрәби,
Ча тәйрәдә бьфрә wәки.

Сәри нәжанд хөлам Әсо,
Дәст да сәр дьл, Мәмера го,—
Дһа рьнд дьбә, һәма тө
Һәспәки бьбжери бь хwә.

Мәме бь хwә кәт нав һәспа,
Дәсте хwә да сәр пьшта wана,
Пьшта һәспәки нәтәwйа,
Дьле Мәме хwәш һат йәк щар.

Мәме ль we дьлша ма,
Бона һәспе тәми да.
Го,—ви һәспи рьнд хwәйкә,
Wи тимаркә, хөрт бькә.

Хөлам го.—сәр сери, сәр чәва,
У синге һәспе wи мьздьда.
Мәме жи зу дәркәт дәрва,
Әw чу бәр бь хана һоста.

Мәме бәре чу ба тәрзи,
Кьнще баш да друтне,
Паше чу әw щәм қалтахчи,
Зине қаш да чекьрьне.

Паше чу щәм һостае зивкьр,
Тәмийа злфәқарәке лекьр,
Бь қаше рьнд, бь хаскәвра,
Зивкьр чекьр злфәқарәк.

* * *

Р'ожәкә гӧлане хwәш бу,
Гӧла бһаре сор вәдьбу,
Р'оа гәщ ль ә'змин дьк'әнйа,
Зәви бь щот р'адкьрьн гӧндийа.

Мәме дькьр т'вдарәк'е чуйине,
Бо т'әрк'әсәлати дьнебуне,
Бо we йәке готнә Але,
Әw к'әтә бә'ра хйале.

Дәрһәq we йәке Шәме жи бьһист,
Тамаре ч'ә'ве we дьлист:
Әw хәрqи, ль ә'рде к'әт,
Хун ль бәр к'шйа у бу хәт.

Бьнәлийа бу һewpзә у һәwар,
Йа ӧса кәси нәди бу т'ӧщар,
Щмаә'та бажер мабу шашмайи,
Дьготьн,—әв чь qәwмийә, Але wәй!

Һьнәка дьготьн,—Мәме бәнгийә,
Әwи qиза дәрәкә дитийә.
Е дьн дьготьн,—жь баве чуйә,
Гӧр'а wи накә, жь р'е дәрк'әтийә.

Сбәтре Мәме чу т'әwле,
Һәспе хwә дәрхьст, бьр т'әwле,
Наве һәспе хwә wи дани Бор,
Зин у зинданг лекьрьн дьлхор.

Мәме гази кьр, хӧлам һатьн бәр,
Го,—Боре мьни дәлал дәрхьн дәр,
Һәта бал Зине әзе бькьм сәфәр,
Чька к'ижан р'е һәр'ьм, чь тәһәр?

Хӧлама Бор дәрхьстьн дәрва,
Ле бь дьләки хәдар дһа:
Мәме ә'нийа Боре хwә р'амуса,
Сйар бу, кӧ һәр'ә Щзира бота.

Мәме жь мале сйар бу,
Бь пьзмам хзмәтк'ар бу.
Шәме, Але тәнгәзар бун,
Мәрьв дьгот гӧре һарбун.

Алп'аша ч'ә'ва һьлтинә,
Әw Мәме хwә жор дьбинә,
Һесра гӧл-гӧл дьбаринә,
Сәр демада р'адwәщинә.

Го,—Мәме мьни кӧр'инә,
Аqьл серида т'ӧнинә,
Әwe һәр'ә, вьр наминә,
Бажаре бо к'е бьминә?

Дйа Мәме гот:
— Мьн дәрк'әтийә ә'wрәки хежә,
Баране, зипке т'әв дьр'ежә.
Боре Мәме we һур бьмәшә.
Бәнгзе wи жи qәй нә хwәшә.

Ах! мьн бе хwәйе, бе хӧдане,
К'е әз wa кьрьм р'ожа һане.
Wәй мьн сефиле, сәргәдане!
Чьма дәре мьн те дадане?

Ах! Мьн нәдитие, нәбинае,
Бра бьт'әqә дьле дае,
Шәме нәминә р'у днйае,
Бәлки хлазбә ве qәдае!

Дьло, qӧрба, дә бьлубинә,
Мәме хwә ида набини,
Тӧ кӧл у дәрда бьсewринә,
Агьр сәр мьнда те бини.

Де гәм гьрт, сәкни бәр зин,
Ч'әвада һеср, бе qалмәqин,
Жь Мәме хwә кьрә р'әща,
Го,—бьдә хатре пьзмама,

— Нәчә тӧ, мә нәкә сефил,
Мәр'а әт'бә у we чебә qил;
Сәбра тә һәбә, нәчә дәме,
Мәр'а ченәкә кӧл у хәме.

— Ах! дайка мьнә кәлал,
Һьнәк кӧсне һорийа ль бал,
Һәма исал, сәре сале,
Әзе wa зу бемә мале.

Мәме де гьрт у р'амуса,
Де п'оньжи, паше кәжйа!

Ӧса жи Але т'әмам пева,
Дьләрзин р'ӧк у щанва.

Мәме һәма щи бь щи,
Ль Боре хwә хӧр'ьщи,
Сәр сурер'а Бор фр'ийа,
Чу сәкьни сәр се р'йа.

К'ЛАМА ЧАРА

Р'оже хwәш бун, кәйаме гӧлане,
Хwәш дьһат бина гӧл у гһйа,
Бәлгед хашхаш мина хуне,
Сор дькьрьн ль ч'йа у банийа.

Әw р'ож-р'ожа дьл хатра,
Мийасәр бу ль Мәме Ала,
Дьл дьшәwтин, дьк'әwгьрин,
Жь ч'ар у мьк'ан һатбун бьр'ин.

Чәнд пьзмама да пәй Мәме
Мәме сәкьни, әwан жи пер'а,
Ле wa мткәйр ма Мәме
Ньзан бу һәр'ә к'ижан р'ер'а.

Мәме го һәспе хwә,—Борә,
— Боро, Боре мьни жарә,
Йа дьле мьн бькә щәбарә,
Р'йа Щзиреда һәрә харә.

Боро, Боре мьни дәлалә,
Тә ль п'есире хәт у халә,

Тӧ р'йа Щзира мьн бьбинә,
Теда қьлбә, хwә нәһевшинә.

Бор го:
— Тӧ бьдә мьн п'ьр' зәнгӧйанә,
У нәкә т'ӧ хьйаланә,
Р'йа Щзире йа сьсйанә,
Әме дербазбьн чьл-ч'йанә.

Мәме мьн тӧ лайиқ кӧр'и,
У бь һерс мьн дьхӧр'и,
Қәйда льнге мьн бьр'и.

Хәбәрдан һәвр'а пьзмама,
Дawьд чawиш готә wана,
— Мәме дьчә бо әвина хwә,
Мә к'ӧлфәт һьштийә, әм дьчьн кӧ?

Мәме нһер'и, ә'ещзьн пьзмам,
Го,—әмәке wә ль мьн кәрам,
Һун вәгәр'ьн мале хwә т'әмам.

Мәме нвиси бу к'аг'әзда,
— Баво, нәки гӧне пьзмама,
Изна wана һәма мьн да,
Ләма пашда вәгәр'йан.

* * *

Мәме дьчә, қалә-балә,
Мәрәме кьзкьрне балә,
Бори бьнда һур дьмәшә,
Р'ож бһарә, гәрмә, хwәшә.

Әшqа йаре әw дьбьр,
Ч'йа банийар'а qал дькьр,
У бона йаре әwи сәрхwәш,
Дьһьшт зәви, шовед р'әш.

Р'ева де у бав к'әтьн бире,
Го,—чь бькьм р'awe, ве т'вдире?
Де у баве мьн ман дьлхәдар,
Ч'әве Мәмер'а һеср һатьн хар.

Мәша Бор жи wа сәкьни,
Мәме Ала һеди дажот.
Сәре Бор мьзда, кьр дьлмьни,
Кӧла Зине әw р'ӧкба дьсот.

Дьһат гӧшина ава канийа,
Дурба чәнг дькьрьн гак'увийа,
Хwәш дьһат бина гӧл у гһйа,
Дәнге бьлнд: тәйр у туйа.

Бор кәвәки дькӧлийа,
Мәме ле нһер'и тьма ма.
Һәма ль сәр we кание
Зу пәйа бу әw ль we.

Мәме жь бор дьһатә харә,
Нһер'и Бор храбкалә,
Жь щева дәрхьст дәзмалә,
Qәйда льнге wи дьхарә,
Хwәст гредә әw йәкщарә.

Пъшке Мәме дьһат харә,
Әwи кшанд злфәқарә,
Qәйд-чидар хлаз кьр йәк щарә,
Пәй wерә Бор бу сефил-жарә.

Мәме фькьри у дьлшкәсти
Го,—мьн сефили, стөшкәсти,
Qәйда льнге Бор гһандийә һәсти,
Гәло щзир ма ль кижан дәсти?

Хуна сор жь льнге Бор дьһат,
Мәме пе дәзмале греда,
Льнге һәспе бубун бәрбат,
Мәме чәве wи рамуса.

Сәр кание ищар Мәме
Нан, гошт дәрхьст we дәме,
Хар у вәхар, эхьст әба,
Qапут авит сәр хwә, раза.

Хәwнеда Бор һат бәр чәва:
Дьл дьшәwти бо брине wи
Бор бь әшq пера хәбәрда,
Мәме ша бу wира келми.

Мәме бор ракьр, хәбәрдан,
Бор го,—Мьн авдә сәләфе канианә,
У тимаркә бь мәнәсанә,
Тә бьбьм Щзира-Ботанә.

Эпещә wәхт Мәме раза,
Паше кьшйар бу у рабу,

Чу ләзәки хwәра гәрйа,
Wи Бор ани, зин лекьр зу.

— Ах! шәрм мьнра, го, Мәме Ала,
Сәwдасәр бумә әз нһа,
Ре у мәни жи мьн өнда кьрьнә,
Знщира льнге Бор харнә!

Мәме дьлхор ль Бор сйар бу,
Әw сефил у сәргәдан бу,
Щзира Бота һәла дурә,
Расти wи тен гәлие курә.

Әсрәкә тәнг бу, дьбу эвар,
Мәме нәди щи у стар,
Wи Бор дажот һәр али,
Гһишт бәстәкә хьрә-хали.

Бәстера авәкә нәрм дькшйа,
Мәме бәр щәwа авера чу,
Мәлули бь авера хәбәрда,
Һәй ль Бор дьхьст йәк-дө зәнгу.

Мәме дьстре:
— „Һәре аве, бәле аве,
Дьхөлхөли ль ве дәлаве.
Чьма пеле тә тен һеди?
Дьбә һесрьн: е хер нәди?

Пърьн иро дәрде мьн.
Ле грие тә чьра те?
Һесре мьн жи бь тәра тен,
We тәв тә бьн, qә нәбе.

Баве зәʼфтьр, кӧба де,
Нагһижә диса йаре,
Йар кӧ һәйә рӧкә-щан,
Әвә тәрʼа дьбем тʼәмам.

На, на, аве ава, зәлал,
Дьнһерʼи, әзьм хәдар,
Бежә денга мьнә кәлал,
Wан бир накьм әз тʼӧщар“.

Мәме диса Бор лəз дажот,
Хәбәрдьда, хwәрʼа дьгот:
— Мьн сефили, сәргәдани,
Гәло щзир ма ль кʼи али?

Тә дьго Бори гӧһдар бу,
Дьлшәwти, тә дьго һар бу,
Мәме Ала wи һьлани,
У дьзгин дест дәрани.

Мәмейи сйар, Бор зу дьчу,
Бу рʼонайи, һивә рʼон бу,
Пʼәнще һиве, шәwqа wе
Шабун кьрә дьле Мәме.

Бор ньшкева wа сьл бу,
Әw жь щие хwә зу qьл бу,
Дурба мина щотә лəмпа,
Дьчрусин чәʼве гӧра.

Гӧре бьрʼчи данә пәй Бор,
Хwә авитне дор бь дор,

Мәме жь Бор пәйа бу,
Злфәqар wи кʼшанд зу.

Мәме бь һерс, бь кован,
Кʼшанд шрфа злфәqар,
Зьке йәки qәлшанд,
Ед майинрʼа кьр фтар.

Гӧр ль әʼрде кәт у ма,
У ед майин тʼопи сәр бун,
Гоште һәвал харьн wана,
Мәме диса ль Бор сйар бу.

* * *

Рʼо бльнд бу, тәʼв зәрqи,
Ль чйа у бәста тʼфqи,
Дьбу чнгина гакувийа,
Wанрʼа дьһат әшqа мәрийа.

Мәме нһерʼи, тʼӧ кәс нәди,
Го,—чь бәрʼикә хьрә-хали,
Нә щотәкә, нә щоткʼари:
Мьн же бкьра пьрс-пьрсийари.
Чька Щзир ма ль кʼи али?

Дәрәнг бу дһа, әвар бу,
Рʼо һеди-һеди дьһатә харе,
Мәме диса дур нһерʼи,
У кʼур у дур әw фькьри.

Го,—чь әзманәки һешинә,
Е дьле wан әшqра шанә-шинә;
Ах! чь бәстәкә хали-пушә,
Дьхөенә һәр дәштәкә тушә!

— Әз көда дьчьм, у ки али?
Wәрә бьнһер мьн ви қали.
Дәме бумә сәwдасәри,
Гәрәк әз дәрем бьн ви бари.

— На, Мәме го,—qә набә,
Бра мәрьв тьме мербә,
Бра рожәке ль дьне бә,
Агрие we меване qәбребә.

Мәме дьгот у дьбланд,
Пера сәре xwә дькәжанд,
Бор да һәрвазәки, чу,
Алие дьнра бәржер бу.

Әw гһиштьн щоткарәки.
Мәме ле кьр сәламә,
Ренщбәр бь дьлбари.
Го,—әлекьм сәламә.

— Щоткарийо, бәнгзе тә е херейә,
Тө бь wики һәq xwәдейә,
Бежә, әв щоте ки wәлатийә,
Wәки тә wa кәwacә лейә?

Бре әзиз мьнра растие тө бежә,
Дьле мьн нәкә хшуш у хежә,

Готне тө бькә дьлмьни,
Дә зу бежә бе чәтни.

— Наве тә хер, щоткари го,
— Мәме Ала.—Мәме щаб да,—
Кәрәмкә тө, пәйабә, бо
Нан бьхөи, һесаби вра.

Мәме жь һәспе пәйа бу,
Щоткари жи һәсп бьр тәwланд,
Паше бәр бь хөрща нан чу,
Меван әw йәк пьр шекранд.

Щоткари го,—Мәме Ала
Тө сәр чәве мьнра һати.
Ле шәрм бра төнәбә тәра,
Көда дьчи, жь ки wәлати?

— Әз жь бажаре Мөгрөбемә,
Тәркәсәлати дьне бумә,
Бо бьнһерьм, qә чь һәйә,
Ки кәсибә, ки дәwләтийә?

Мәме у ренщбәр руньштьн,
Wана бь һәвра нан харьн,
Ищар Мәме пьрс дьда,—
Qә чь һәйә, бежә ща?

Ренщбәр лоqе xwә даqөртанд,
Тtун дәрхьст, щгарә кшанд,
Пашда вәкшийа у кәнйа,
У дәст пе кьр, хәбәрда.

— Бажаре мə Щзира Ботанə,
Щоткʻари нишанда пе тʻлʼйанə,—
Əw мəзкʻəне бəдəw-рʼьнданə,
Щие аґа, əʼгита, рʼенщбəранə.

Сəркʻаре бажер Мир Севдинə,
Хушкəкə wи həйə, наве we Зинə,
Əw хwəйе кʻəхбе-hешинə,
Дестда Щзир қул дьминə.

Əз бь хwə щоткʻарие wимə,
Бал wи хайин Бəкʻо дьминə,
Əw wəзирə, ле дəрəwинə,
Бьн баре кəсида наминə,

Бажарда hənə мəрьве əʼфат,
Qəрəтʻаждинə, бре хwəва,
Кӧрʼе пиренə, əʼфат дӧqат,
Тʻьме ль шəрʻаньн əwана.

— Ле идара wə чawанə,
Жийин у нале wə,—Мəме го,—
Hун тʻерьн, чь налиданə,
Идара wə дьбə, гəло?

— Hьнəк жь мə кʻочəрьн,
Hьнəк жь мə бəглярьн,
Wанрʻа əм дькьн хӧламтие,
We чьбə нале мə қултие.

Хwəли йа аґа, бəгляранə,
Кʻара гӧмрəк жи йа wанə,

Əʼмр, həбун дəст wандəнə,
Əw ль мə дькьн фəрманənə.

Əм жи ӧса нава wанда
Бь щурʻəки дьжин хwəрʻа;
Хwəде нвисйə əʼнийа мəда,
Əм wa дьжин рʻож пəй рʻожа.

— Ле хəрще wə кʻи дьстинə?
Кʻи кʻорлхие дьдьн wə?
— Əм хəрщ дьдьн аґа-бəґа:
Зӧлмʻкаред алевийа.

Глие башqə əз ньзаньм,
Сəркʻаред мə мирьн, заньм,
Əw тʻоп дькьн хəрщ-хəрʻаща,
Рʻе тʻвдире дькьн мəрʻа.

Мəме дəст бьр хӧрщине,
Дəрхьст кӧлмəк зерʻе зəр,
Да щоткʻари бь дьл у щəгəр,
Дһа нəгот тʻӧ хəбəр.

Рʻое хwə гһанд пʻəрʻе дьне,
Пʻənще we hərваз пʻərвədан,
Щоткʻари нишанда рʻе,
Мəме чу алие Щзире.

* * *

Бəре Бор кəт Щзира Ботʻа,
Əwи дьлист бь əʼwрарʻа,
Чʻйа, банийарʻа, дəштарʻа дьчу,
Дьмəшйа у қьл дьбу.

Мәме нһерӏи wеда те
Нечирванәк, һәспе wи ше,
Дабу wи пәй хәзаләке,
У нәдьгьрт ль дәште.

Мәме Ала нәмәрди кьр,
Сӥари да сәр нечире,
Нечир ани у wеда бьр,
Да бәр нечирван: ньнзуре.

Wи бьр ньнзура Қәрәтӏаждин,
Мере Щзире: Ә'фате дин,
Қәрәтӏаждин го,—Ахьр чьрӏа
Нечира мьн тә да бәр рьма?

Тӏаждин у Мәме шәрӏкьрьн,
Һәвдӧ гьртьн, анин-бьрьн,
Мина дewа ль һәв дьдан,
Һәв дьгьртьн у бәрдьдан.

Сәкьнин, паше у һәв һатьн,
Тӏаждин го,—Тӧ кӥи, жь кӧ һати?
Мәме щаб да,—әз хәрибие тем,
Әз йа растие тәрӏа дьбем.
Бәшәрхwәш бу Қәрәтӏаждин,
Һәврӏа бунә дәстәбрак.

Мәме жи дьлбар бу йәқин,
Жь хwәрӏа хәбәрдан гәләк,
Тә дьго әйни бре һәвьн,
Хун қнетва жь һәвьн.

Мәме—го,—Бре мьн Қәрәтӏаждин,
Зани, әз кӧрӏе Алтӏашамә,
Бажаре мьн Мӧгӧрзәминә,
Һьм жи дьбен Мӧгрӧб: шанә-шинә.

— Дәстәбракьн нһа әм,
Гәрәк бежьн әм һәрдәм.
Глие мә йәкә Мәме бра,
Хуна мә йәкә, тӧ мьнрӏа чра.

Әвине тӧ бри,—Тӏаждин го,—
Дьбә дьгәри тӧ ль кӧлфәта?
Бей пьзмама жи һати вьра,
Бәнгзә тәрӏа дьхӧенә һәма.

— Бәле, бра, әз бәнгимә,
Дьлкәтийа мьн Зин Хатунә,
Хәwна шәвада мьн дийә,
Қизәкә щаһьл, ләтифә щндийә.

Қәрәтӏаждин мәтӏәл майә,
Го,—әва йәка жь хwәдейә,
Кӧ тә хәwнеда дийә,
Бь дьл у әшq кәбандийә.

Бука мьнә хатун Зинә,
Бь хwә жи дәргстийа Чәкинә,
Әw қиза Мир Зевдинә
Хwәйа кәхбе һешинә.

Нһа әм дәстәбранә,
Әва һан Щзира Ботанә,

Тӧ зу бькә, һәрә мале,
Хwәде кәримә, нәкә хьйале.

Wәхта кӧ гһишти бажер,
Тӧ ве ґеда һәрә бәржер,
У бьпьрсә мала Пәрие,
Әwe тә qәбулкә мина де.

Мәме хатр жь Т'аждин хwәст,
У Боре хwә да бәр зәнгӧйа:
Wан дьпиван ґаст у бәст,
Мәме дьнһеґи һәр алийа.

Мәме ша бу, һәй Бор дажот,
Пеґа дьстра, кламдьгот:
Дәрһәq йаре, „Йар шәмаме„
Зин хатуне, щан домаме.

Мәме дьгот:
„Йар шәмаме, шәмаме,
Йар шәмаме, әм щотьн,
Гәwре, ґьнде әм щотьн,
Дәрде йара әм сотьн.

Йар Шәмаме әм дӧдӧнә,
Гәwре, ґьнде, әм дӧдӧнә,
Баґ у бостан һӧрменә,
Кәwaса йара әм тенә.

Йар Шәмаме әм щотьн,
Гәwре, ґьнде, әм щотьн,

Баґ у бостан кьнарьн,
Дәрде йартие әм дьжарьн".

Һәма незики Щзире,
Каник һәбу: ль дәве ґе,
Жь хwәґа һеса, жьнәке
Бәрави дькьр ль wедәре.

Йа сәкьни бу сәр кание,
Хушка Бәкое Ә'wана,
Р'әмлдар бу, наве we Зине,
Хwәґа дькьр we мәкрана.

Хушка Бәко һьри дьшушт,
Мәме ажот, пеґа гһишт,
Сәламәк да Зине әwи,
Р'аст кьр әwe пьшта хwә жь щи.

Зине вәгьртийә сәламә,
Го,—Һәй әлекьм сәламә,
Тә wa херә бе кәйамә?
Заньм ґewие мьн нәй хамә.

Зине кәвәки хwә кәжанд,
У Мәмеґа исмәк хwәнд,
Бо дьле wи бькърә,
Ашкәрәкә т'әмам сӧре,

Го,—Тӧ, Мәме, Мәме Ала,
Жь Мӧгӧбе һати вьра,
Бона йаре, әвина дьла,
Огьр готи ве ґйа тәґа.

— Тӧ чаwа зани кӧлфәте?
Әз һатмә жь Мӧгрӧбе,
Wәки әз кӧре Аламә.
Һатмә вьра бе нәйамә.

— Әз рьнд заньм, тӧ Мәмейи,
Тӧ жь qәбила Алани,
Щерӧанди, тӧ нәй хами,
Әв чьл рожә, сәре рӧйани.

Нахwәзи бьбини мәрийани,
Һати тӧ бо ван чәвани,
Бона хатре ван тлйани,
Бона хатре ван бӧрӧйани,
Дьминә бьди рӧк у щани.

Мәме awa мәтәл ма,
— Мьн чь ани сәре хwә ща?
Гәло тӧнә бу йәкә wa?
Бо мьн хwәра банийа?

Мәме рӧква кур кәлжи,
Дьле wида кӧл бун тжи,
— Чьма жь де, баве qәтйам,
Мьн әw кӧштьнә рӧква тәмам?

Паше Мәме кәнийа го,—
Wәки йа раст тӧ Зинейи,
К'а амәнәте мьн? Иро
Нишандә, әгәр сәр растиейи.

Зине вьрда хwә qәтланд,
У һриа хwә wеда рәшанд:

Дьзгина Бор гьрт, тәв һәв бу,
Ле шәwши, пешда чу.

— Нишан гӧстилка кәсьн бу,
Тә да мьн Мӧгрӧбеда,
Тлийа мьнда, һивийа тә бум,
Мьн тлийи хwә дәрхьст, бона
Бира мьн бейи, ширне дьла.

Ищар тӧ wәрә жь бәхтра
Гӧстилк кәтә кание, awa
Мьн ньзан бу чь бькьра,
Ле гәрйам, нәди мьн дһа.

Зине дьле хwәда гот:
— Ах! мьн чьма гӧстилк нани,
Бәр ви дьлсахи данани?
Зине тә дьго wa тәвзи,
Бь qлафәтва дьләрзи.

Мәме кур-дур фькьри:
— Әв Зина мьнә дәлал нинә,
Зина мьнә дькәти
Чәвәрәшьн, демqәрqашә.

Әва һана рәш qәмәрә,
Qә нә рьндә, пози бәрә,
Чәве шашьн, бәжнә харә,
Дьхапинә әw дӧбарә.

Мәме awa кәwгри,
Һьнәк мабу бьгри,

Дзгин дәсте Зине дәрхьст,
Го,—Вәгәръм, әнийа хwәхьст.

Мәме го,—Тә мьн қал у қинә,
Заньм, тӧ нини хатун Зинә,
Бьһел һәръм йәке жь ван рйа,
Бра нәбинә кәс мьн ван щийа.

Хушка Бәкӧ раст го,
— Раст жи әз нә хатун Зиньм,
Дьлкәтийа тә әйни ниньм,
Ле мьн бьбә бь дьлбари,
Зинера әзе бьбьм щари.

Мәме һьнәки фькьри,
У ль Боре хwә нһери,
Го,—Қәмәре бра, брабә,
Әзе тә бьбьм, һәма шабә.

Зине жи шабу дһа,
Wе дьзгина Бор бәрда,
Мәме чу бәр дәре Таждин
У ль wедәре сәкьнин.

Жь гьмә-гьма льнге Бор,
Жьна Таждин зу пе кәсйа,
Чawиш, Пәри тәвһәв бь дор,
Ләзандьн у чунә дәрва.

Мәме жь Пәрие пьрсийә,
— Гәло, әв мала кейә?

го,—Әв мала Қәрәтаждинә,
Льнга дәрхә жь зәнгӧйанә.

Мәме жь һәспе пәйа бу,
Боре wи кшандьн тәwле,
Пәрийә маqул, кнезайи бу,
У дьлбар бу, мәме ша бу.

Пәрие Мәме бьр оде,
Дан һәвдӧ wана сәлам,
У пеш һәв руньштьн жоре,
Бь хәрибдости хәбәрдан.

— Наве тә, бь хер?—Пәрие го,—
Тӧ жь кӧ тейи wa иро?
Жь ки wәлати, незик-дур,
Тӧ гурании, йан кәлкур?

— Нә гуранимә, нә кәлкур,
Жь qәбила Ала мә,
Әз һатьмә жь щие дур,
Бь хwә кӧре Алпашамә.

Мьн рева дит нечирванәк,
Әм һәвра бун дәстәбрак,
Тәгмин дькьм, мере тәйә,
Тә кәсаб дькьм бука хwәйә.

Пәри бь кән мьфтәлә бу,
Гӧла әнийа we wa вәбу:
— Таждин бьре тәйә нһа,
Әз жи хушка тәмә дһа.

Мәме го.—Хушка мьнә аґрәтейи.
Пәрие го,—Бьре мьни аґрәтейи.
Бь һәврa wa бун хушк у бра.
Пәрийа кнез у Мәме Ала.

Пәрие рабу шурәк ани,
У бәр Мәме әwe дани,
Пе шур тъли бьрин wана,
Хуна һәв вәхарьн бь мәкрана.

Пәрие шанд, бәрхәк ани,
Нан у qәли Мәмерa дани;
Wана дьхарьн, хәбәр дьдан,
Һәв ша дьбун бь рӧк у щан.

Пәрие чawиша кьрә qирин,
Чawиш зу һатьн бәрәв бун,
Дәсте хwә дан бәр синге хwә,
У бәр пәрие әwана та бун.

Пәри го,—гәли чawиша,
Һәрьн бал мира, мир Севдинра
Бежьн, меван һатийә, бра,
Нәсәкьньн у бен вьра.

Һәр чawишәк чу диwане,
Го,—Пәрие готйә аґае бенә мале,
Меванәк һатийә мина шәмале.
Бәкo авӧрие туж дане.

Тжи бу диwана мир Севдин,
Дардакьри бун дәманчә, шур

Чawиш дьда пе кaсе һешин,
Qawa щьзаре лапә мәшур.

Бәкo һерс бу, кeләк хар кьр,
Wи сӧрa хwә әйан нәкьр,
Го,—чawиш, аґа ль нечиренә,
Гәрәк бал Пәрие әw нәминә.

Чawиш Бадин чәнг вәгәрйа,
Ґли гиһанд Пәрие дһа
We го,—Беже Тaждин, бра
Һәсәкьнә, зу бе вьрa.

Бь we qьче вәгәрйа Бадин,
Хәбәр гиһанд Qәрәтaждин
Тaждин брава һатьнә мале,
Сәлам данә Мәме Але.

Чawa qанун әдәте дне,
Мәме жь щие хwә рабу пе,
Сәлама һәрсе бра вәгьрт,
Ле һебәте һәма пе гьрт.

Дәстәбрака пьр хәбәрдан,
Гәләки фьрә бу бина wан,
Готьн глие кәвн у рӧже,
Дәрһәqa шәрa, дәw у дозе.

Паше Мәме рабу, раза:
Ӧса жи һәрсе бра
Жь оде дәркәтьн дәрва,
Әwан кom бун у хәбәрдан.

— Ћатьна Мәме вьра, иро
Бона Зинейә,—Т'аждин го,
Ч'әко сәре хwә бәржер кьр,
Тә дьго йәки авәк лекьр.

П'әрие го,—ћәмин ћун дәстәбракьн,
Зине чь йа Ч'әко, чь йа Мәме.
Дьбә ћун дьле хәлqе хwә шакьн?
Мәме стӧхаркьн ћун ве дәме.

Т'аждин го,—Р'аст дьбежә П'әри,
Әм сӧр'а Мәме бькьн си.
Ч'әко го,—Р'аст дьбежә П'әри,
Бьqәдиньн әм йа дьле wи.

* * *

Зине бћист хортәк ћатийә,
Әw меване Qәрәт'аждинә,
У льнге we qә әрд нәгьрт,
— Дьбә Мәмебә? у ч'әве хwә гьрт.

Дьле we авит у т'әв-ћәв бу,
Жь шабуна щие хwә р'абу.
Әwe зу кьр сәр чawише хwә,
Го,—ћәр'ә мала Т'аждин тӧ.

Бьнћер, чька әw чь хортә
Ћатийә меване Qәрәт'аждин,
Дор wи т'ӧнә хәләп'орт'ә,
Гәло нәдийә Мӧг'ӧрзәмин?

Чawиш вәгәр'ја бал хатуне,
Ћәта чока т'әмәнә кьр,
Wи пьрсјар кьр жь хатуне,
П'әрие чawишр'а шьровәкьр:

— Меване мьн хортәки чейә,
Бь хwә жи жь Мӧг'рӧбейә,
Ћәма жь qәбила Алайә,
Ә'ини әw кӧр'е Алп'ашайә.

Чawиш qьч'е вәгәр'ја,
Хwә бь Зинер'а гићанд,
Ле ша дьбу әw ӧс'а,
Кӧ борще хwә дьqәданд.

— Зина дәлал әз нәйран,
П'әрие р'асти мьнр'а го:
Е кӧ ћатийә бал we меван,
Ч'райә ћәма тә дьго.

Го,—Меване мьн хортәки чейә,
Бь хwә жь Мӧг'рӧбейә,
Ћәма жь qәбила Алайә,
Ә'йни әw кӧр'е Алп'ашайә.

Зине дәст-дәст дьфә'минә,
Ә'нийа чawиш р'адмусинә;
Чawищ р'әwаке дьстинә,
Бәрбь мале дьләзинә.

Зине рӧкба т'әмам щан бу,
Дәрк'әт дәрва мезә кьр:

Сәр қәсьре чар мәри һәбун,
Жь wан т'әне йәк нас нәкьр.

К'ьшьк дьлистьн әwан,
Йәк Т'аждин бу, йәк Ә'фан,
У дәwсгьртие Зине: Ч'әкан,
Е чара жи Мәме Алан.

— Әве һана һәрсе бьранә,
Зине ша бу, жь хwәр'а го,—
Е чара жи Мәме Аланә.
Ль мьн т'фьқийә ә'йни иро.

Зине нһер'и, бawәр нәкьр,
Го,—На әw Ч'әкане Т'аждинә,
Ә'фанә, һәма һәрсе бьранә,
Е навда жи Мәме мьни Аланә.

Зине дьлша къламәк гот,
Дьл у һьнав пер'а сот,
Го,—һәрсе нәлал бранә,
Навда Мәме Аланә.

Әw ширне дьланә,
Әw р'онайа ван ч'әванә,
Әw т'фьқийә ван дәранә,
Бо ван т'лиана, ван гөлйанә.

Мәме бһист Зине чь го,
Зине нас кьр, р'оже нивро,
Дьл авит әwи хwә шаш кьр,
Жь шәрма бра дәй нәкьр.

Зине хwә нишани Мәме да, чу,
Сбәтре зу жь щие хwә р'абу,
Хwә хәмланд, сфрә һлани,
Гази щарийа кьр, ед сәр хани.

Зине у щари һәвр'а дьчун,
Бәр дәре Т'аждинр'а дәрбаз бун,
Дьчун сәр канийа зәмәле,
Һәй днһер'ин алие мале.

Мәме дурва қиз дитьн, го,
— Зине, дьчи, қизава к'өбари,
Жь ч'әва кьле сбкан дьбари,
Ч'әвки мьн ма, е дьн бу тари.

Бьра готна Мәме бһистн,
Бо хәрибийа wи дәй нәкьрьн,
Диса wана к'ьшьк листьн,
Wан дәст, йәк дәст жь һәв бьрьн.

Мәме го,—Гәли брано,
Т'әwәqә дькьм бь р'өк у щан,
Бе дьлбьрин, көлано,
Изне бьдьн мьн т'әмам...

Т'аждин к'әнийа бьн сьмела.
Һәрдө бра жи пер'а.
Әwи го,—Мәме, бежә,
Дәрд у көла бьр'ежә.

Һәвәки шәрм кьр awa Мәме,
Глие хwә нәго we дәме,

Ҭаждин брарә го ашкәра,
Бо Зине бьбинә бе фтйа.

Го:
— Әм бьдьн изна Мәме.
Бра әw Зине бьбинә...
Бра нәкҵәвә qьфа шәрме,
Бе qалмә-qалм у бе qинә.

Чҭәко зин у бусат ль Бор кьр,
Гәм кьр дев у ҭимар кьр,
Wи Бор бьр бал һәрсе бра,
Пҭанҭә лехьст жь wанарә.

Йәки дьзгина һәспе гьрт,
Е дьн жи зәнгөйа Бор дестда:
Ҭаждин жи льнге Мәме гьрт,
Рәбу сәр пьшта Бор дһа.

Мәме го,—гәли брае мьн,
Ҟәта бал Зине әз һәрьм,
Әгәр мьн бащәкә Зине ани,
Бь руспити бәр wә дани,
Бьзаньбьн хwәстна мә рәстә.

Мәме ажот, чу сәр кание,
Qиз у бук ль we бәрәв бун,
Нав һешнайеда, бьнатҭара чие,
Әwана хwәрә ша дьбун.

Мәме ль Зине кьр сәламә,
Зине го,— әлекьм сәламә,

Мәме, тө сәр чәва һати
Ләҭифе мьни дәлалә,
Дә кәрәмкә, тө пәйабә.

— Зине пәйа набьм жь һәспейә,
Ґлие рәсти мьн брарә дайә,
У пәйа набьм әз әрдейә,
Мьн баiцакә рьнд тә дьбейә.

Бу ҭиқина қиза кәнйан,
Әwана бь Зине ша дьбун:
Һәврә дьчун, һәв дьқәтйан,
Ле һьнәк жи мтҟәйр мабун.

Зине дәрхьст ҭөлөсма зерин,
Хәрще Мьсре кәвт саланә,
Әwе да дәлале хwәйи ширьн,
Дәсте Мәме Аланә.

Мәме чу бал бранә,
Ҭөлөсм да дәсте wанә,
Ҭаждин го—Әвә нишана әвине,
Wәки чәтьн әw те кьрине.

Чҭәко го,—Ҭаждин рәстие бежә,
Һәрчар һәспе мә чәләнг боз,
Әм щзиреда бькьн дәw у доз,
Зине йа мьнә ль Мәме пироз.

Чунә оде һәр чар бра,
Һьнәки хәбәрдан хwәрә,

— Мәме тӧ малбә,—го Т'аждин,
Әме һәрън бал мир Севдин.

Чун бал Севдин һәрсе бранә,
Го,—һун һатнә сәр һәрдӧ чәванә,
Дәрәнги кәтьн һун чьма.
Бал меван бун, гәло, ләма?

— Бәле, агае мьн, Т'аждин го,—
Бал меван бун тәмам иро.
Меване мә кӧрәки дәлалә,
Нӧба мәрийа дьчә балә:

Гава әw бе жь дәрда
Те рабй жь бәрда.
Мир го:
— Гава әw бе жь дәрда,
Әз ранабьм жь бәрда,

Бу әнтина Бәко,
Сәри һәрваз кьр у го;
— Чawише мьн Бадин,
Тӧ һәрә мала Т'аждин;
Гази меване wикә,
Бра бе вьра, зукә!

У чу мала Т'аждин,
Дьръщьфи Бадин,
Әз чь бежьм П'әриера,
Бо мьнра нәдә чера?

Бадин чу һӧндӧр оде, wәхта
П'әрие Мәмера хәбәрдьда;

П'әрие го,—һа, чь дьхwәзи,
К'е тӧ шанди, мир йан қази?

— Т'аждин әз шандьм,
Го,—Бра меван бе...
П'әрие го,—Һәрә, мьн...
— Бежә, мьнафьқ, динә қе,
Меван нае wедәре,
Бал мира, щие шәр, қәһре.

Бадин қьче чу диwане,
Мир го,—Ахьр меван кане?
Бадин го,—нае диwане,
П'әрие жи дар һьлда, го,—һане...

Т'аждин го,—мә бир кьрйә,
Ахьр әдәте мәда һәйә,
Әм сйари һәрън бал Мәме,
Һун мәрва нәдьн шәрме.

Гәләк мер жь щи рабун,
Һәсп анин у ле сйар бун,
У wана Мәме сйар кьрьн,
Мала Севдин пәйа кьрьн.

* * *

Wәхта Мәме чу диwанхане,
Мәри пева рабун сәр пйа,
Мир жи рабу бь we қане,
Ле ншкева Т'аждин кәнйа.

Чьма дькәни, мир, го,—Т'аждин,
Тӧ аqьли, йане буйи дин?
— К'ефа мьн һат, әз к'әнйам,
Хәбәрдьди, ча мәрьве бь хәм.

— На, мә'на к'әне хwә бежә,
Йа дьле хwә тӧ р'аст бежә,
Тӧ хәбәрдә мина мәрийа,
Дьле мьн нәкә дӧ кәрийа.

Wәхта Мәме һат дәрда,
Тӧ жь щи р'абуйи бәрда,
Дәзмаләк дани мьн бьн тә,
Кьзки бьнһер', тӧ р'абә.

Wәхта мир жь щи р'абу,
Дәзмал дит әwи бьн хwәда,
Щмаә't к'әнйа у ша бу,
Әw жи бь wанр'а т'әв к'әнйа.

Щмаә't р'абу, бәла бу,
Бь һәвр'а к'оме пьзмама,
Бәрбь т'аг'е хwә дьчун,
Т'аждин жи брава бал мир ман.

Мир у бра хәбәрдьдан,
Е пьрс дькьр, щаб дьда,
Ле мир шебанд тәме Мәме
Ль Зинейә: дькә хәме.

Го,—Мәме, дьле тәй барә,
Ле жь qәwата мьн әw дәрә,

Wәрә әз миртие бьдьмә тә,
Дәстурдайбьм, тӧ жи мәзьне мә.

— На, әз хӧлам, мире мьн,
Әw йәк мьнр'а нә п'акә,
Мьн дин дьки тӧ сәробьн,
Мьнр'а чедьки тӧ мәрәqә.

Т'ӧ сәрк'ари, тӧ аг'а,
Тәр'а п'ьр'ьн дәстурда,
Һәма сийа тә ль сәр wан бә,
Дьле дьжмьн мә ша нәбә.

Т'аждин го,—Бра Мәме вьра бә,
У сәрк'аре чawишабә,
Мир жи бь Т'аждинр'а qайил бу,
Мәме жи дьлда ша дьбу.

Чьмки we Зине бьдита,
Пер'а хәбәрда, ша бьбйа,
Гьшк жи бь һәвр'а qайил бун,
Мәме диса ша дьбу.

Мәме жь бал мир р'абу,
Жер'а к'ьнще чawиш анин,
К'ьнщ хwәкьрьн, һат у чу,
Һәй дьһат, һәй дьчу хани.

Зине бһист дәрһәq Мәме,
Зу хwә гиһанд qawәхане,
Бона Мәме, бо дитьне,
Хәбәрдане у әвине.

Мәме дьчә qawәхане,
Әw ль we Зине дьбинә,
Дьбе Зине,—hәйле щане,
Пʼак бьнhерʼә, мьн бьбинә.

Әwана пʼесира hәврʼа чун,
Хәбәр дьдан, hәв ша дьбун,
Ле hәма wедәре ньшкева,
Битʼәр бу Бәкʼое Әʼwана.

Бәкʼо чу бал мир, жерʼа го,—
Әʼщебәк дит мьн иро,
— Чь qәwмийә, чь буйә? Мир го,—
Дә зу бькә, бежә Бәкʼо.

— Мьн дит ль we: qawәханеда,
Мәме, Зине hәв рʼадмусан,
Әʼйни мина жьн у мера,
Hәма мина жьн у мера.

Мир кәрʼ бу, qә дәй нәкьр,
Xwәда hерс бу, дьшәwти.
— Днйа wайә, мире мьн,
Hәта нәйнука храбьн жьн.

* * *

Сбәтре тәʼве дае,
Рʼо ль әʼзман зәрьqи,
Бина hешнайи дар у гӧла
Мәри, рʼәwр hьлдьдан

Тʼаждин, Чʼәкан, Әʼфʼан,
Чунә бал мир Севдин,
Wана пʼантә мирʼа дан,
Мир го,—кʼәрәмкьн, рʼунин.

Hәрсе бра рʼуньштьн,
Гʼлие башqә wан hьштьн,
Ле дәрhәq Мәме, Зине hәр
Гʼлие готьн, гәләк хәбәр.

Паше Тʼаждин гот awa,
— Мәме брайә, дәстәбрак.
Әм жи hәрсе бь hәврʼа,
Зине дьдьн Мәме бра.

Мир го,—hун рʼаст набежьн,
Дьл hьнава мьн дьпежьн,
We йәке qәбул накьм,
Гʼлие wә әз нәтʼекьм.

Сбе дәфа hәwаредьм әзе,
Бьра хорт бәрәв бьбьн,
Әwe сйар бьн, бь лəз у бәзе,
Hәрʼьн нечʼире чʼйада wарбьн.

Әгәр Мәме бь мәрʼа
Рʼәw у нечʼир кьр фреqәт,
Зина хушк hәлал wирʼа,
Нана накьм әз жи qәт.

Әгәр хwә да паш әwи,
Бь мәрʼа нәhат нечʼире,

Т'öщар ль 'we накьм си,
Бра нәкә we т'ъвдире.

Паше бра һәвр'а р'абун
Хатьр хwәстьн, дәрк'әтьн, чун,
Мир жи р'абу, мина дина,
Анщах к'әтә нав нвина.

Һәма wи чахи Мәме,
Бь лəз бал Бор: т'әwле
Нһер'и Бори wәрмийә,
Wай дәмьни әw сәкьнийә.

Әw йәк Бәк'о бь хwә дькьр,
Жь ч'әв р'әшие т'ъме дьмьр,
Дьда Бор ава голәгәнийа,
Әw дур дьк'әт, же дьқәтийа.

Мәме хwәда дьк'әwгри,
Һндьк дьма әw бьгри,
Р'әх Бор р'уншт әwи го:—
Ах, Чawише мнафьқ,
Әз хәрибьм, һатмә мьфрьқ,
Чьма wә бир кьрийә х'альқ.

Мәме Борр'а хәбәрда,
Бори хәйди: щаб нәда,
К'әл һат Мәме у awa,
Һндьк дьма бьт'әқийа.

Т'аждин нһер'и, Мәме нәһат,
Т'әwледа Бор дит, го Мәмер'а,

—Бор чьма буйә һа бәрбат,
Т'ö нәбуйи т'әв хер у шәр'а.

Wан Бор бьрьн щики дьн,
Авдан, һьм жи альф дане,
Жь дәрде Бор we хйале,
Т'аждин-Мәме чунә мале.

Дәфа һәwаре дан сьбәтре,
Қәшәнг сйар бун мере щьзире,
К'омва дьчун нечире,
Ль р'awe бун у т'ъвдире.

Т'аждин әлами Мәме кьр,
Го,—Мәме рабә сйар чун,
Т'ö р'aw у т'ъвдиребь мина шер,
Жьна wәлт'әрандьн дәрнәхун.

Мәме го:
—Әз нәхwәшьм нава щийа,
Сәре хwә нагрьм сәр бә'лгийа,
Ч'әве мьн р'йа wәт'әнийа,
Нькарьм һәрьм сәр т'ö р'йа.

Дәме щаб дан Щьзирийа:
—Мәме нәхwәщә нава щийа,
Сәри һьлнадә сәр бә'лгийа.
Һатьн сәр Мәме жь һәр алийа.

Мәме го:
—Һәре гәли Щзирийа,
Эшәк к'әтийә сәре мьн,

Әзе бьмьрьм бефьтйа
Бьнһерьн, мәләк гав дьдьн.

Ҭаждин сәкьни Севдинра го-
—Бьнһер сәр мә һәйә ро,
Тӧ бьди хатре рое, щндийа,
Мәмера нәбежи тӧ глийа.

Бра әw бьминә, сах бьбә,
Әме һәрьн раw у нечҧире,
Нәхwәш нибә, we шәрми бә-
Паше әме биньн бире.

Щндийа гьшка дан пәй һәв-
Жь қәсьре дәркәтьн, чун.
Нәдьһат чәве Зине хәw,
Чәве we тъжи бьбун хун.

Щзири чун raw-нечҧире,
Бь wанра жи һәрсе бра,
Дьпиван дәште Щзире,
Бо хwәра биньн тәрәwла-

КЪЛАМА ПЕНЩА

Зине рабу чу диwане,
Мәме щида авӧрӧ дане,
Ле һәма Зине мәтәл ма,
Го,—нәчуй нечҧире, чьма?

Мәме го:
—Тӧ шәрм нәкә, пешда wәрә,
Пешда wәрә, пешда wәрә.
Паше Зине чу пешда,
Мәме гьрт у рамуса.

Зине го:
—Мәме тӧ лawәки дини,
Ҭӧ ньши сәре хwә найни,
Чьма жь нечҧире дьмини?
Нав сйарада хwә набини?

—Әв йәк сәре мәрьв те,
Сурәте тә мина кагәте,
Әшqа мьн готи пера те,
Сурәт соре, бе хал-хате.

—Ле һәма Мәме мьни дин,
Нәчуйи нечҧира мир Севдин,
Гәрәк әм һаж хwә һәбьн,
Джмьн бь мә ша нәбьн.

Рабә кънще хwә ль хwәкә,
Бьмәш, һәрә хасбагчә,
Ҭьме багда бьгәрә,
Кәта Ҭаждин вәдьгәрә.

Чьмки Севдин тә бьбинә,
Әw тә хьраб дьшебинә,
Шӧхӧле мә we храббә,
Йа дьле мә жи қә набә.

Әме нав баг бьгәрьн,
Кәта ферьз вәдьгәрьн
Шәш рож шунда әwе бен,
Әме жи we рйа wан бьпен.

Мәме кънще хwә ль хwә кьр,
Бәре хwә да багче гөлә,
Зине жь әиба дьмьр
Мәме чу баге бьлбьлә.

Дькьрә фьбин багда бьлбьл,
Ль әзмане hешин ро дькәнйа,
Тәв ша дьбун дар у гөл,
Бь hәвра дьстьран тәйр у туйа.

Мәме расти бьлбьл hат у стра,
—"Бьлбьло, чьма hа дьжари?
Стөйе тә сәр гөледа хари,
Гөл вьра hәнә сәд нәзари.
Тө чьма hа назькназани?
Бь көл у дәрда нәбани,
Ле hәр әшqе тө дьзани,
Р'оже тө рәнгәкидани,
Тө сәр таще тәйрадани,
Жь гөле баш гөлани,
Тө кьзкьрие дьлани,
Ле ль ру әрде Зине нини.
Зине рьндә гьр бәдәwә,
Р'өке мьн щәмә ро у шәвә:
Көба мәләк-пөрйа балә,
Бь рөке мьнра гәнщ у qалә".

Зине ль Мәме дьгәрйа,
We багда дит, жера го,
—Нәчуйи нечире, Мәме Ала,
Тө бәр бьлбьл чь буйи чо?

Мьле Мәме гьрт Зине,
Бьр хасбагчә бь хwәра,
Әwә бе хәм бун we дәме,
Хәбәрдьдан сәрра-бәрра.

Хасбахчәда әwан гәрйан,
Щики hешнайи вәләзйан,
Ширьн-ширьн хwәра разан,
Жь бәр хәwа дькәнйан.

Баг у hешнайи wан кьрьн си,
Әwан wанра ша дьбун,
Бәлге дара щи бь щи
Тә дьго дьстран хьшә-хьш бун,

Лә'зәки шунда ль әзман,
Р'әш у сьпи әwр бәрәв бун,
Жорда барин зипк-баран,
Мәме, Зине ль we ман.

***

Дьhатьн Щзире нечирван,
Хасбагчәда әwан пәйа бун,
Нав багда нәвәки гәрйан,
У бәрбь көшәки баг чун.

Һәма паше чаwиш Мердин,
Чу щие кӧ ле бун Мәме у Зин,
Qапʼут сәр Мәме, Зине бу,
Әwан жь шәрма рʼанәбун.

Гава дьчә чаwиш Мердинә,
Ҟаләки храбда wан дьбинә,
Саwәк wана дьгьрә дьминә.

Гава чаwиш һатә сәрда,
Мәме вәләзйайи: Зине бәрда,
Чаwиш мердин wи әʼсәрда.

Чаwиш ль we шаш у мәтʼ ма,
—Әз хӧламе we мә зуда,
Qә нәдитьбу мьн тьште һа,
Чь qәwми, чь бу әва.

Гӧне wи бь һәрда һат,
Дьле wи бу кәрʼ у бәрбат,
У ҟәвәки әw фькьри,
Паше ль wан звьрʼи:

— Мәме рʼабә бьләзинә,
Жь сурәте Зине дәв дәринә,
Мир һат, рʼеке зу бьбинә,
Зине жь вьр бьрʼәвинә.

Мәме һәрваз нһерʼи,
Wи сьфәте чаwиш ди,
Бе сәкнандьн, бешәрми
Чаwишрʼа го wи пʼаки.

— Занбә чаwише әмәкдар,
Дәв жь сурәта накьм дәр,
Ҟәта ль мьн нәхьн сәд хәнщәр.

Мәме мьнәт нәкʼьшанд,
Сәр сәре хwә qапʼут кʼьшанд,
Зине жи ль we шәрм дькьр,
У кәрʼ бубу, дәй нәдькьр.

Чаwиш го:
— Wa, дәркʼәтийә әʼwрәки рʼәшә,
Ƀаране, тәйроке хӧшә-хӧшә,
Әва тӧ дьки qә нә хwәшә.

Паше дәркʼәт әʼwре спийә,
Баран, зипьк зәʼф барийә,
Щндие Щзире бәла кьрийә.

Зине хатун чәʼва һьлтинә,
Ҥесра гӧл-нӧл дьбаринә,
Рʼәнг у рʼубар ле наминә,

Зине го:
— Чаwише мьни әмәкдаро,
Ҥане дәсте мьн тә ҟәлало,
Сӧрʼа мьн нәкә тӧ диаро.

— Әз сонд дьхӧм тʼәмам рʼасти
Ҟәта мьрне дәрһәqа wә тʼӧщар,
Тʼӧ гли дәве мьн нәчә дәр.

Нь шкева дәнг һат у бу гази.
Чawиш дәнге мир дьнаси,
Зине сәри кьр бьн льбаси.

Мир һат, Мәме кьр сәламә,
Мәме го,—әлекьм сәламә,
Сәр сәре мьн, һәрдө чәванә.

Гава мир һат жь дәрда,
Мәме ранәбу жь бәрда,
Әwe йәке мир әсәрда.

Мир го:
— Wәрьн мьн у ви зәмани,
Мьн нәдийә тө кәс мина ви хани,
Гәрәк кәс нәе ви мькани.

— Мир тө чуйи нечире, әз мам щида,
Аqьл мьн чу, рөк ма хьрабкалида,
Мьн чәв вәкьрийә ви мәканида.

Мири жь Мәме пьрсийә,
— Мьнра бежә растиейә,
Ль вьр шөхөле тә чьйә?

— Мьн баге тәда ди хәзаләк,
Хәзал нибу, көсл щәмаләк,
Әw бәдәwә, бо мьн кәмаләк.

Чawиш нәрм Мәмера го,—бежә,
Ньзам әw һори бу, йан мәләк:

Мәме зедәкьрбу хәләк,
Ньзам һори бу, йан мәләк?

Ләзәки дьн шунда
Чәко һәрдө брава
Һатн бал Мәме Ала.

Жь нав wан пешда һат Бәко,
— Әм сәрма дькьн,—wи го,
Агьрәки дадьн вьра,
Һун дьрщьфн жь сәрма.

Мир глие Бәко qәбул кьр,
Бәко рәх Мәме дада агьр:
Әwи агьр һьм гәш дькьр,
У һәй бәр бь Мәме дьбьр.

Мәме жь гәрме тәйамиш нәбу,
Зине бьн qапутда кәр бубу,
We жь кәрба xwә дьпу.

Мәме го:
— Таждин тө чуйи, әва нив рожә,
Агьр пархане мьн дькожә,
Бәкьр мьн дькә дәw у доза.

Мәме дәсте xwә һьлтинә,
Таждин глийа дьфәминә,
Гөлие Зине дьбинә.

Таждин фькри у wанра го,
— Әв чь агьрә, чь кьрнә?

Мәме нәхwәшә, һаж хwә нинә,
Дьбә мир бь хwә нашебинә?

Бәкро, тӧ әйни джмьни,
Агьр һьлдьки сәробьни,
Тӧ жи we бәр агьр бьсәкьни.

Бәко го:
— Qәрәтаждин, бәс бькә һәлайә,
Ньһа wәхта нмеже, фәтһайе,
Әм бь Мәмева рабьн пйайә.

Бәре хwә бьдьн қӧлбейә,
Дӧәае бькьн жь хwәдейә,
Сӧщӧде бьдьн әрдейә.

Qәрәтаждин го,
— Бәко, әре, әм рабьн пейә,
Мәме бьминә ль нвинейә,
Нәбә тӧ глие нәпак дьбейә.

Паше мирра го:
— Тӧ мире мьни маqул, миро,
Тӧ бьфькьрә бь твдиро,
Әм ви wәлатида дьминьн,
Жь хwә зортьр кәси набиньн.

Жь хәрибие һатйә бал мә
Мәме Ала жь Мӧгрӧбе,
Гәрәк пера пакбьн, шәрмә,
Хәбәре пак Бәко набе.

Бра хәбәрнәдә Бәко,
Бра кәрбә иро,
Йане на, Таждин сәрт го,—
Әзе бьдьм бәр хәнщәра:

Qәрәтаждин дьчә малә,
Пәриера әw гәнщ у qалә,
Дьбе дәрхә һәспе фәлә,
Агьр бәрдьм әзе малә.

Пәрие го:
— Таждин, әщебе чьqас дьне
We бенә сәре мьн тә тәне?
Әгәр дьки бо дәстәбре
Нькарьм бежьм тӧ хәбәре.

Бәсә тӧ бежи хәбәра,
Мәме-Зине һатнә дәфтәра,
We Мәме бавен бәр хәнщәра.

Агьр бәрда мала хwә Таждин,
Алав, ду бьльнд дьбун,
Мәрва гьшка дәрва дитьн,
Әwан шаш у мәт мабун.

Гәләк мәрьв у мир Севдин,
Чун бәр бь мала Qәрәтаждин,
Щәм мале Таждин дитьн,
Готьн: чь qәwмийә? же пьрс кьрьн:

Чawиш го:
— Даре авайе мәндәке рәшьн,

Же дьчә алавәкә сорә-гәшә,
Навда шәwти Горгине К'әләшә:

Дара мәндәке дарәкә тәрә,
Же дьчә алавәкә сорә гәрә,
Навда шәwти Горгине зәрә,
Әwләде Т'аждин, көрә Әсмәрә.

Гава мердин әw хәбәр дьгот,
Дьл у һнав мир дьсот,
Щндийа данә пәй щот бь щот.

Бәкә го:
— Мир тө кәрәмкә ве сәрае,
Әзе бәре хwә бьдьм ве қәдае,
Чька кe wa кьрийә? агьр бәрдае.

Тө кәрәмкә сәра хас,
Гөhe хwә бьде қәйас,
Щьльк шәwти, йан палас?

Щьнди кө wедәре бун дәрва,
Бәкә хwә вәдзи бәр wанва,
Чу нава баг, хwә зу тәланд,
Әwи гөhe хwә бәльқанд.

Мәме, Зине жь щи рабун,
Бәр бь дәрәхтәки чун,
Бәкә дурва әw дитьн,
Ле әwан Бәкә нәдитьн.

Зине го:
—Мәме тә дит? хөдан әсла чь кьрьн,

Әм жь хәнщәра аза кьрьн,
Ләхьм лехьстн, әм ша кьрьн.

Мәме кәр у лал сәкьни,
Паше қапут ль хwә кьр,
Ле нәвәки wай дәмьни
Әwи Зине wеда бьр.

Бәкә чу бал мир, жера го,
— Мире мьн, сәркаре мьн, иро
Нав хасбагчәда мьн ди Мәме,
Бьн қапуте wи банзда Зине.

Мир hерс бу, шәмаqәк Бәкә да,
Го,—Һәрә тө кәлбе жь кәлба,
Wәрә зу әм hәрьн qәсре
Щмаәт hивийа мәйә ль we.

Чун диwане нав щндийа,
Жь бәр рабун гьшк сәр пйа.
Мир у Бәкә зу руньштьн,
Дәст пе кьрьн мьштьк метьн.

Мир го:
— Бәкә, гәрәк кламәке бежи,
Бәкә, го:—Йара Мәме мьн дити,
Жьнәкә рәшә: кәти,
Мьн дитийә дәw дьфроти.

— Бәкә, тә вьрәк кьр нава руйа,
Итраб кьр сәри нәта пйа,
Йара мьн рьндә мина hорийа,

Бәкʻо щаб да щи бь щи,
— Йа Мәме меван ҥәбанди.
Жьнәкә рʻәшә лев дәqанди.
Мәме стра го;
— Бәкър йара мьн әw нинә.
Йа мьн.готи хатун Зинә,
Бь xwә хушка мир Севдинә.
әw qиза мир Зевдинә,
Хʻöданә кʻәхбе ҥешинә,
Тʻьлие weйә мьжмьжкинә,
Гʻöлийә дьреж, ҥурә рʻәшьн.
Пози пижин, чʻәвә гәшьн,
Бәжн титалә, навкʻелзрав,
Жь сурте we те дәр гʻöлав.

әw кʻöлилка нав мерганә,
әw сәртʻаща кʻöлилканә,
Рʻöне мьнә әw тʻәмам,
Бәр бина мьнә чawa шәмам.
Кʻö дькʻәвьм хәwa кʻбир,
Диса накьм we жь бир,
әw ҥоринга жь ҥорийа,
Мьн шадьбә хәweда.

Мир ҥерс бу, го:
— Ви нәкәсирʻа бьдьн хәбәра,
Рʻабьн, wи бьдьн бәр хәнщәра.

Qәрәтʻаждин го:
— Ҥәта ҥун Мәме бриндаркьн,
Сәре wә әзе йәк-йәк хьласкьм.

Әʻфан го:
— Ҥәта ҥун Мәме бриндаркьн,
Әзе гәләка жь wә хәдаркьм.

Чʻәкан го:
— Ҥәта ҥун Мәме тʻәмамкьн,
Әзе wә гьшка бәрбаткьм.

Пʻәләwана дәри бәстьн,
Мәме рʻабу, хәнщәр дәстда
Мира щие xwә нәгöҥастьн.

— Мир, малхраб, Тʻаждин го,—
Тö чь дьки ахьр иро?

Паше диwан пʻак саҥьл бу,
Гь щие xwәда ләз рʻуньштьн,
Тʻаждин брава жи зу-зу,
Qабеда хәнщәр дьньжтьн.

Тʻаждин у брава рʻабун, чун,
Ле дьле wан хәдар бу,
Әwана гьҥиштьн мале
У кʻәтьн нава хьйале.

КʻЬЛАМА ШӘША

Гʻәләк wәхт бу, гәләк сала
Щмаәʻта Щзира Бота
Хәрщ дьданә агʻаед алевйа,
Чawa бо wан дәстурда.

Ле Qəрəʻаждин брава
Чʻəв кӧ вəкьрьн wəхта хwəда,
Хəрще wана тʻəхсир кьрьн,
Qə жи мнəт же нəдькьрьн.

Тʻаждин əтите щмаəʻте
Хəбəр дабу пира Фате:
Кəта əw həбə ль рʻу дьне,
Щмаəʻте нəдə фротане.

* * *

Муса аʻае кӧрди алеви
Ль бажаре Алфаhае дьма,
Рʻожəке жь рожа həма
Гази аʻа кьр, wəкила.

Мəрве дьн жи hатьн qəсре,
Щндие маин тʻоп бун:
Qawə вəдьхарьн у хəбəрдьдан,
Тʻəмənə дькьрьн wан бь сре.

Муса го:—
Гəли мира, гəли маqула,
Гəлəк wəхта, гəлəк сала
Хəрще Щзире мə дьстənд,
Бе сəрəши, qал у щəнг.

Hha гəдəк рабуйə йəqин,
Йан əʻфатə, наве wи Тʻаждин.

Мʜмəд го:
— Əм ль Щзирйа бькьн həwар,
Wанрʻа нəhельн пəз у дəwар:
Ль wан бькьн фзлдуман,
Бо рʻе-дрбе нəбиньн əwан.

Ль we бу Кӧпӧе сəрləшкəр,
Йəки хорт бу, смел дреж,
Чʻəвəки шаш бу, намлə бəр,
Рʻəнге wи бу мина хеж.

Кӧпӧ го:
— Аʻае мьни зори дəлал,
Həма изне бьдə мьн йəкщар,
Ləшкəр Щзиреда бькьм хар,
Əзе ль Тʻаждин бькьм фəрwар.

Бəшəрхwəш бу Муса аʻа,
Паше рабу, ль отʻахе дьгəрйа:
Əwи го,—əʻфəрм, шабун мəрʻа,
Кəлали готи шире Кӧпӧрʻа.

— Кӧпӧ бəрəвкə ləшкəра,
Тʻəне пенщ рʻож wəʻдə тəрʻа,
У баве тӧ сəр Щзире,
Ле зу бькə рʻаw-тʻьвдире.

Аʻа рабу сəр пʻйа,
Маqул рабун тəмам пера:
Əwан жь qəсре пəйа бун,
Бəр бь мале хwə дьчу.

* * *

Пенщ рож шунда, awa
Кӧпӧ дәфа һәwаре да,
Дан пәйһәв ләшкәра:
Рьм, шур, дәманчә пера.

Мәллә һат бал ләшкәра,
Бо әw алткьн, дькьр дӧәа.
Ле жьн у заред wана,
Курә-кур бун, дьгрйан.

Жь щмаәте жьнәк һат пешда,
Тьфаләк жи дәсте wеда:
Го,—wеран бьбә мала ага,
Бьра тәмам бе кока wана.
Мередмә дьбьн мәрһәбе,
Ахьр сәба чь, бона ке?
Әwе биньн хәрщ у баща,
Бьдьн ага, бьдьн мира,
Wеранбә зәмане әм теда.

— Дә тӧ кәрбә Кӧпӧ го
У пинәк жьне да:
Тӧ хәтайи ве орте иро?
Жьньк кәт, тьфали дестда.

Блурван жи блур ледьда,
Мәрьв ль wе дькәwгрин,
Ләшкәр сйар бун, дәфе дан,
Жьн у заро дьгрйан.

Кӧпӧ сйар бу, да пешйа ләшкәр,
Әw дәркәтьн жь Алфатһае,
Дәрбаз дьбун чйа-банийара,
Һәспед кнел нәдьһатьн рае.

Гәләк ре чун әwана,
Кәтьн синоре Щзирйа,
Бо бьгһижьн Щзира Бота,
Кәф у кункьн һәр дәра,

Сйарәки Щзире әw дитьн,
Кьнще алевийа нас кьр wи,
Го,—дьжмьньн, бь силньн,
Гәрәк хәбәре бьдьм мир Севдин.

Сйар льнг да һәспе, рәви малә,
Ләз-ләз чу бал мир Севдин,
Wира гот нал-нәwалә,
Мир вәщенqи чawa дин.

Мир банзда зу бал Таждин,
Сәрда һатбу гри у шин,
Жера глие сйар го wи
У һәй пера дьләрзи.

Таждин го:—мир тӧ нәтьрсә,
Рабә дәфа һәwаре лехә,
Бра ләшкәр бен сәрһәв,
Бнийа Щзире топ бьн тәв.

Мир вәгәрйа we qьче,
Әwи дәфа һәwаре да.

Qəpəʻаждин мере че
Чу мəйдане брава.

Ль Щзирйа бубу həwар,
Wана hьлдан шур у мəрʻал.
Бу гьмина дəфа həwаре,
Сйар бəржер чун харе.

Əwан незики лəшкəра бун,
Дурва Щзирйа Кöпö дитьн.
Кöпö ль лəшкəр кьр гази,—
Рʻабьн, лəшкəре Щзире hатьн.

Тʻаждин мəщал нəда wан,
Лəшкəр рʻабун бəр həвдö,
Həв дьхьстьн мина дewа,
Мер дькəтьн бəр həвдö.

Жь əʼрде рʻадбу тʻоз у думан,
Рʻəwре бəйани дьрʻəвйан:
Рʻəʼqə-рʻəqа шур-мəрʻала,
Сəwс кьрбун аqле мəрийа.

Лəшкəре Тʻаждин зор дан Алевйа,
Гəлə-гəлəк qьрʻкьрьн жь wан:
Ль брʻəкəке hасе кьрьн,
Вьрда данин, wеда дьбьрьн.

Тʻаждин, Кöпö гhиштьн həв,
Бь шур-мəрʻала həв дьхьстьн,
Пешда у пашда дьчун тʻəв,
Дьбьрьн, данин həв сəрбəстьн.

Тʻаждин hерс бу, шур hьлда,
Дəрбəк сəре Кöпö да,
Кöпö шəwши ль əʼрде кʻат,
Хуна сор ль бəр бу хəт.

Алеви манə бе сəри, wан
Хwə рʻагьртьн, пашда рʻəвйан:
Лəшкəре Тʻаждин да пəй wан,
Бь əʼмре wи вəгəрйан.

Тʻаждин го:—
Əw рʻəʼатьн, хəбаткʻар,
Нахазьн шəркьн qə тʻöщар,
Мир əw шандьнə мəрhəбе,
Hивийа wаньн зарö у де.

Лəшкəре Тʻаждин алтʻкьр: Алеви гь вəгəрйан малед хwə. Wəхта Тʻаждин лəшкəред хwəва вəгəрйан, рʻева кəсаб кьрьн, кö əwана бистпенщ рʻожа мабун Щзире.

Тʻаждин дəнгбеже мир Севдин Дəлоʻа го:—Əва бистпенщ рʻожə, мьн дəнге тə нəбhистийə, мəʻра кьламəке бежə. Дəло колозе хwə qот кьр у кьлама „Ахмəдо„ гот:

Ахмəдо, наве мьн Нуре,
Бəжна мьн зравə, мина
Дара ве блуре.
Дə бра дйа мьн, баве мьнва
Хере, wае нəбиньн,
Дəсте мьн əʼвдале
Чawа нəгьртьн
Нəданə Ахмəде швин,

Ле әз гьртьм, дан
Агае кәйште сали:
Мәхмуне бәр тәндуре.
Акмәдо, наве мьн Нуре:
Бәжна мьн зравә
Мина дара ве блуре.
Акмәдо, бра де у баве мьн
Хере, wае нәбиньн
Чawa әз нәдам Акмәд,
Wәки дьле мьн теда һәбу,
Ле данә нәбие Тәмо аге,
Кале кәвте сали,
Мере се жьна.

КЪЛАМА КӘФТА

Бәкое нәпак рабу, чу
Бал мәрики Щзире,
У хәбәрда, һьм пе шабу,
„Әфатийа„ wи дани бире.

Щеба xwә дәрхьст зерәк Бәко,
Дани бәр wи у жера го.—
Йа мьн бькә тӧ тәмам,
Дәлале дьла Qадрзан.

Сьбе бькә тӧ дәнги,
Зине у Мәме, wәки
Һәврaньн жьн у мерти,
Ӧса наве wан дәрхи.

Щзиреда бәла бу,
Бо “кьрне„ Мәме у Зине:
Дьжмьн бь мир ша дьбун,
Дьрәqьсин awa ль we.

Мир Зевдин нәхwәш бу,
Тӧ гли нәготьн жера,
Ле һәр Севдин xwә дьпу,
Дьфькри, мәтал дьма.

Нава qәсре дьчу, дьһат,
У һерс дьбу әw дӧ qат,
Дьчу дәрва, вәдьгәрйа,
Хьлас нәдбу жь хәма.

— На, ӧса набә, әwи дьго,
Гәрәк әw бе ӧндакьрне:
Wи ӧндакьм бь готьна Бәко,
Жера бьбиньм рйа мьрне.

Мир у Бәко хәбәрдан,
Дәрһәqа Мәме у Зине,
Тӧ гьли-готьн нәман
Wан данә бәр һәв бь кәло-бин.

Незики мир Севдин бу Бәко,
— Әм Мәме ӧндакьн, жера го:
— Дә бежә, бежә Бәко щан,
Глйа бежә, бежә тәмам.

— Мире дәлал, тӧ Мәмера
Гредә qрара листке,

Әгәр wи бьр, Зине wирa,
Ле тә бьр, әwи баве зиндане.

Әзе гази Мәмекьм,
Перa бьлиз тӧ кьшка,
Әзе гази Зинекьм,
Бра әw бе бәр пәнщәре.

Занбә wәхта листке,
We Зине бьнhерә Мәме,
Әwe зу хwә шаш бькә
У перa хwә мьфльскә.

Мир зу гази Мәме кьр,
Го,—тӧ Мәме мьни дәлал.
Әме кшьк бьлизьн,
Бо нетәке хорте кәмал.

— Нета тә чьйә гәло?
Мштьк девда го Бәко.
Qрара мә әвә,—мир го:
Кшьк бьлизьн әм иро:

Әгәр Мәме жь мьн бьр,
Зине дьдме нәлали,
Ле әгәр мьн жь Мәме бьр,
Wи давежьм зиндана кәври.

— Бра ӧсабә,—го Мәме,
Әм близьн сәр Зине;
Рәби нәки мьнрa хәме.

Wана дьлист кшьк,
Бал Мәме тӧнәбу шьк;
Мәме дӧ щара жь мир бьр,
Ле Бәко гази Зине кьр.

Зине hат бәр пәнщәре,
We ль Мәме мезә кьр,
Мәме әw дит, хwә шаш кьр,

Бәко го:
—Hәре Миро hун hәрдӧ көрьн,
Hун фәрза hәв дьгӧhерьн,
Ле щие хwә пәв бьгӧhерьн.
Мир у Мәме щи гӧhастьн,
Wан фил у фәрз hәв бирастьн.

Мир го:
—Бәко, хәбәре тә рastьн.

Мәме го:
—Бәр пәнщәрейә Зина мьнә шака,
Злфед зәр кәтнә нав говәка,
Фила шаш давем дәwса пәйака,

Мир го:
—Мәме, мьн тӧ бьри, hәй бьри,
Мьн тӧ ль qәзе hасе кьри,
Әзе тә бавем зиндана кәври.

Дәсте Мәме греда Бәко,
—Гьртие мирани, жерa го.

Мәме авитьн зиндана хwәлие,
Ль таристане, щие мьрне.

Зине чу мале бь дьләки брин,
Хwәда дьшәwти, дькәwгьри,
К'әләк һате у р'уньшт гри.

Зине стра у гот:
—Ах! мьн һесире, мьн бриндаре,
Дьл һнаве мьн тенә харе.
Р'әби р'ӧне мьн бьстинә,
Жь ви ҥали мьн дәринә.

Әз қульм, қула щндийа,
Хwәр'а набинм т'ӧ р'йа,
Ах! мьн гӧре, гӧра ч'йа,
Ах! әз корбьм Мәме Ала.

Бра wәлгәр'ә т'әхте мира,
Хере нәбиньн әw т'ӧ щара.
Бра бьмрә Бәк'ое Әwана,
Хӧдане дәк'а у дӧбара,
Дәнге блуре дурва дьһат,
Дьле Зине дькьр бәрбат.
Курә-кур'а we дьгрйа,
Дьбарин һесьр сәр сурәта.

Зине го:
—На, әз бь wи кьм һәq хwәдайә,
Дьле мьн хwәр'а wa дьбейә,

Гәрәк Мәме әз хласкьм.
Дьле Т'аждин, бра шақьм.

* * *

Зине гази п'ала кьр,
У кәрә-кәр' wанр'а гот,
Ле һәй пер'а хwә дьсот:
—Жь зиндане ҥәта вьра,

Һәрqе бьк'ольн бьн әрдеда.
Жь qәсра Зине ҥәта зиндане,
П'ала һәрqәкә мәзьн к'олан,
Мәме тер'а дьчу бал Зине,
Дәме әw у Зине бал һәв дьман.

* * *

Бәк'о чу сәр зиндане щарәкә,
Мәме дит, кӧ әwи хwәш ҥалә,
Тә дьго ль Бәк'о дькьн қарәке,
Шәwши, ча нәхwәше бәтҥалә.

Әwи хwә бь мирр'а гһйанд,
Дьл һнаве хwә қәтанд,
Дәрһәqа Мәме жер'а го:
—Мәме к'ок буйә, ахьр миро.

Бәк'о у мир щи р'абун,
Бәр бь зиндане әwан чун,

Мәме зиндане дәрхьстьн,
Ле нһерин бәро-пштьн.

Мир го,—әв чь әщебә?
Кәси дитийә зинданеда
Грти щи бь щи кок бьбә.

Wана Мәме бьрьн ищар,
Авитьн зиндана кәври,
Лоqә нан, шәрбкә ав йәк щар,
Нав рожеда дьданә wи.

Шәв у ро Мәме зинданеда бу,
Әw гәләки сефил у жар бу,
Әwи дькьр ахин у кәсәр
У дьле wи дьбу кәр бь кәр.

—Ах! дьго,—мьн сефил у жари,
Мьн сәргәдани, бриндари,
Мьн чьма һа кьр, чьма, чьма?
Чьма qәтйам жь де у бава,
Бона жьнәке һатьмә вьра?

Е кö накә гöра де у бава,
Әw нәзанә әмре хwәда,
Агрийа wи жи һәмин пуҷә,
Мале хwәра накә qуҷә.

* * *

Чәнд роже дьн шунда
Готьн,—Т'аждин бре хwәва

Алт' кьрнә вәгәрйан.
Wана бәри алевийа дан,

Бәко у мир дьфькрин,
Wана йәк-йәк ро дьжмьрин.
Чька Т'аждин кәнге бе,
Гәло бьдьн wи чь щабе?

—Тö маqуле мьн миро,—
Бь дьләки тьрс го Бәко,—
Т'аждин бе бре хwәва,
Нькарьн бьдьн әм тö щаба.

Wәхта Т'аждин кö бе вьра,
Гәрәк Мәме тönәбә,
Т'аждин бинә кока мера
Әгәр ләwзе Мәме вәбә.

Мир го,—Бәко тö дьзани.
Ча дьхази, öса бькә.
Мә хлазкә жь ви хани,
Ле зу бькә, әwи рәдкә.

Бәко фькри, дьлда го,—
Әзе гази Зинекьм бь ро,
Бра һәрә сәр зиндане,
Мәме бьдә хәбәрдане.

Һәма wәхта жь зиндане
Дәнге Зине бьбhе Мәме,
We жь кәрба бькәwгрә,
Зинданеда зу бьмрә.

Чу qəсра Зине Бəкʻо,
Бь нəмди хwə жерʻа го,—
Бəс тӧ бьки мəкʻрана,
Ћесра бини сəр суртанə,
Ћəрə бəрдə Мəме Аланə.

Зине рʻабу, бе дьлбарə,
Əw жь qəсре ћатə харə,
Дьчу сəр зиндане бь дьле хədарə,
Бо Мəме дəрхə жь храбкалə.

Шехəк рʻасти Зине ћат рʻева,
Зине го,—дьчи кӧ дəwреш баба?
Шех го,—дьчьм щие сəфəрие,
Кʻомəке бьдьм Тʻаждин ləшкəра.

Зине го,—шех, дəwреш баба,
Ћəма бьди хатре хwəда,
Кʻагəзəке бьдьм тə йəqин,
Рʻəща дькьм бьдə Тʻаждин.

Шех фьтли го,—əз набьм,
Зине го,—Ахьр чьрʻа наби?
—Рʻамусанəке бьдə мьн,
Паше əзе кʻагəзе бьбьм.

Сурте хwə да бəр шех-Зине,
Шех Зине тʻер рʻамуса го,—
—Ахьр дьнйа wайə дине,
Wa ћатийə, we ћəрə ӧса.

Зине кʻагəз нвиси, да дəwреш,
Теда нвиси бу кьрна wи хеж,

Дəwреш хатр жь Зине хwəст, чу,
Ль кʻћеле сйар, əw qьл дьбу.

Шех дӧ рʻожа шунда
Кʻагəз да Тʻаждин рʻева,
Сəламəк хwəш əwи да,
Ле хwə шаш кьр хафлqəда.

Тʻаждин кʻагəза Зине хwəнд,
Бь глие шех гьшк ньсйа:
Ль wи хəйри рʻу у рʻəнг:
Рʻӧне хwəва нqьси.

Тʻаждин бь ћерс шур кьшанд,
Сəре шех əwи фрʻанд.
Ləшкəр ль доре тʻоп бун,
Шех дьнћерʻин зур бубун.

Тʻаждин го:—Гəрəк кʻока шеха бе,
Əwан дьхӧн кəда хəлqе,
Мəрва тʻьме дьхапиньн,
Сəр дəсте хwə дьрʻəqсиньн.

Тʻаждин намə хwəнд ашкəра,
Нава сəркʻар у ləшкəра,
Гьшка дəнге хwə зу бьрʻин
У ль мəйтʻе шех дьнћерʻин.

КʻЛАМА ЌƏЙШТА

Зине чу сəр зиндане,
Же дьћат нəʻлине Мəме,

Зине дьлда кәwгри,
К'әләк hате, руньшт гри.

Р'ое жи сәре хwә хар кьр,
Пер'а дьгрийа чйа кәвьр,
Әw дьгрийа бедьлбар,
Гөл-гөл hесьр данин хар.

Зине го:
—Мьн мезәкә, Мәме hәрвазә,
Ә'нийа мьнә т'әр'ежә,
Шайиә хәма бьгөhезә,
Глие хwәш мьнр'а бежә.

—Зине, нәhати тө мьн бәрди,
Ньзани йа дьле мьн хәбәрди,
Тө hати вьр мьн т'әмам дәрди,
Щанийа хwә щаньк жи сәрди.

—Мәме, аqьлва әзьм дин,
Бьнhер' рөк мьнда нәма йәqин,
Тө хәма гьшка бләт'лин,
Мьн бьнhерә, мьн бьбин.

Зине шрит авит нава Мәмейә,
Мәме щида т'әмам хорщлийә,
Гәh у мовке wи фьтлийә,
Хун жь бәр нәйнука чуйә.

Зине Мәме дәрхьст дәрә,
Мәме wәфат кьр йәк щарә,
Ньесре Зине дьhатьн харә,
Әwe кьрә ахин у к'әсәрә.

Зине го:
— Wеранбә мәск'әне бәганә,
Бра храббә сәри, к'әта бьнә,
W'әлате бе хери бе мьк'анә,
Ах! бриндарьм бой Мәме хwәй меванә.

— Бра wеранбә qап'ие Бәко,
Зине дьг'рийа, хwәр'а дьго,
Паше звьр'и, го,—чawишо,
Тө к'әлало, мал храбо,
Әмәке мьн ль тә к'әлало,
Көр'е т'әмьз, әмәкдаро,
Дьле мьн дьбә кәр бь кәро.

Чawиш дит Зине бәтк'алә,
Әwи хwә бь п'әрийер'а гhйанд,
Дәрhәq Зине гот, борще хwә qәданд.

П'әри дькә, дьләзинә,
Хwә бь Зинер'а дьгhинә,
Мәйт'е Мәме әw дьбинә,
Сәре wеда к'ьш наминә,

Сурәте хwә дьqәлшинә,
Ньесра гөл-гөл дьбаринә,
Хун жь сурәт дьчу хар,
Пер'а дьгрийа Зине дөбар.

Гөлие хwә wана щот бьр'ин,
Авитьн сәр мәйт'е Мәме,
Әwан ль мира дьхөр'ин,
Ле сьст дьбу дьле Зине.

Паше ћатьн мир у Бәкʻо,
Зине лубанд у хwәраʻ го,—
Мире мьн тӧ пърʻ дьбежи,
Бәкър тәраʻ шәʻдә бежә
Мәме-Зине бунә дожә.

Пʻәрие го,
— Бәкʻо, бра ћабә, ћабә,
Сәре мера тә ӧндабә,
Ћале Мәме жи we wабә,
Тӧ жи дьле хwәда шабә.

Бәкʻо го:
— Мьн сонд харийә бь йасине,
Мәме бьћата кърʻине,
Мьне бьда мале дьне,
Тʻәне бона хатре Зине.

Бәс ћун бькьн ван мәкʻранә,
Ћесре биньн сәр суртанә,
Гьшке ћәрън рʻйа мьрʻйанә,
Бьнћерън сәре меранә.

Пʻәрие го:
— Ах! Кʻур бу, кәсәра Мәме,
Бра қьрʻбьн аге Щзире,
Мәрие дӧрʻу, нәпʻак қәћре,
Мәме кьрьн хәwа кʻбире.

Ах! Зине wәхта Мәме дьнали,
Де, баве wи нә вьр бун, wәки жераʻ
Мьле хwә бькьрна бәʻлги-бәрпʻали.

* * *

Мәйтʻе Мәме ћьланин,
У сәр кʻофйа рәш данин,
Пʻәрие Зине пърʻ шин кьрьн,
Перʻа жи кәзи же дькьрьн.

Зине дьгрʻйа, перʻа дьстра:
— Хушке, әʻwре адаре хежьн,
Бәрфе, баране тʻәв дьрежьн,
Кʻеләке Мәме нћа дешьн.

Ишәв we шәвәкә шьлбә,
Бәрф-баране тʻәв ћьлбә,
Кʻәфәне Мәме we шьлбә.

Авӧрʻӧкә туж Пʻәрие да Бәкʻо,
Бәкʻо паше пешда ћат у го,
— Бәс ћун бькьн ван мәкʻрана,
Йәки бьбиньн жь Щзира Ботана,
Әва Зинеʻра бу Мәме Алана.

Зине гот,
— Бәкʻо, әw готьн қәт у қәт набә,
Рʻуе мьн рукʻаре дьне ӧндабә,
Тӧ ӧса хwәʻра бь Зине шабә.

Пʻәрие го:
— Бәкʻо, сәбәбкʻаре Мәме-Зине,
Хере нәбини рубаре дьне,
Зине ћесир бу нәта мьрне.

Зине го:
— Бәре мьни ль бәрр'ожа,
Хӧбар баве мьн бәни, бьшкожа,
Зине hәwара xwә дьгhинә шәхсе знара,
Бра хӧбар зу баве бәни гӧhада,
Бра Зине нәгhижә дә'не эвара.

Гава щарийа Зине бьрьн малә,
Әwә нәхwәш бу, гәләк бәткалә,
Щари жер'а бун бә'лги бәрп'алә.

Мир Севдин бәгләрава,
Дора Зине бәрәв бун,
Хӧбаре авитбу дәв лева.

Налине Зине бун дәме,
Т'ьме Мәме бир дани we,
We ч'ә'ве xwә вәкьр ншкева,
У бь мир Севдинр'а хәбәрда:
— Ах! бре мьн, мир Севдин,
Ах! к'ане гәло Қәрәт'аждин?
Ль к'ӧнә гәло Әф'ан, Ч'әкан.
Ах! дьмьрьм әз мир Севдин.

Әзе бьмьрьм мир Севдин,
Днйа дьнекә п'уч'ә hәмин,
Р'әща дькьм жь wә гьшка,
Мьн бькьн т'ьр'ба Мәме Ала.

Кӧба Мәме дь дьла,
Зина назьк р'ӧк у щанда,
Сәд кәйф ль щанийа тә щаhьл,
Дьле тәда ман дәрд у кӧл.

К'ЛАМА НӘhА

Т'аждин, ләшкәр дьhатьн,
Hәспе wана дьмәшйан,
Әw ша дьбун дӧ қатьн,
Бәр бь Щзире дьбәзйан.

Әwан незики Щзире бун.
Т'аждин го,—Мәме бе ә'сьл бу,
Әwи нәхwәст бе пешийа мә,
Ә'фан го,—әw нәй сламәтә.

Wана дитьн Щзиреда,
Шин гри бу ль hәр щийа,
Бәр дәре П'әрие пәйа бун;
Бәр бь П'әрие әwан чун.

П'әрие го!
— Т'аждин тӧ чуйи, кале мә нә т'ӧ калә,
Ньзани чь дәрдә, чь кәwалә.
Бьнhер'ә жь дәсте мә чу Мәме,
К'океда чьлмси гӧла мә Зине.

Ле бра мир Севдин hәр мирбә,
Бра Бәк'о р'aw у т'вдирбә,
Бь дәсте wан Мәме т'әгдирдә,
Бь дәсте wан Зине т'ә'qдирдә.

Бра мир Севдин гӧл у гәшбә,
Бәкър бәртил у тәркәшбә,
Мәме бәр фәракә рәшбә.

Qәрәтаждин го;
— Брано, әщәл һатийә, бьгәрьн,
Мира qьркьн чука бьһельн,
Бе тьрс хуне һун бьрежьн.

Брано, бькьн, бьләзиньн,
Шура жь qабе бькшиньн,
Һәйфа Мәме у Зине һьлиньн.

* * *

Таждин у бра шур кшандьн,
Сәре гәләк храба пәкандьн,
Паше ль Севдин, Бәко гәрйан,
У ль Щзирийа дьхӧрйан.

Бәко у мир рәвйа бун,
Келәка маләке тәлйа бун,
Кьнще жьна ль wана:
Дьрщьфин жь һебәта.

Щзирийа кәтьн та-тебе,
Гьшк дьмьрьн жь тьрсе,
Мира жь пирәке рәща кьрьн,
Бәр бь һәрсе бра бьрьн.

Пире лачка сәре хwә вәкьр,
Пӧре хwә нишани Таждинда,

У бь лӧтве хwәш рәща кьр,
Гәләки бь wанра хәбәрда.

Го,—Гәли кӧра, гәли шера,
Әwләде мьн, гәли мера,
Бәсә һун мера wа qьркьн,
Гӧне зара ль хwә пьркьн.

Бьдьн хатре ви пӧри иро,
Бьдьн тәрка хунретне!
Һәйфе һьлдьн жь Севдин, Бәко,
Әw бун сәбәбе Мәме, Зине.

Һәрсе бра бахшандьн,
Дһа сәри нәпәкандьн,
Мир Бәко жи һатьн бал wан,
Бь дӧрути хәбәрдан.

Ль Бәко нһери, Таждин го;
— Бь щмаәтева әме иро,
Һәрьн сәр мәзәле Мәме
Бәко го,—рәх тәлкьрнә Зине.

Әwана чунә сәр мәзәл,
Бь шин у гри, һьм жи котәл,
Әдәте Щзирела һәбу,
Бәр бь мәгбәра ӧса дьчун.

Бәко сәкьни бал Таждин,
Wана мәзәл дьнһерин,
Таждин бь һерс шур кьшанд
Сәре Бәко wи пәканд.

Ч'ьлкәкә хуна Бәк'о дәме,
Р'жйа сәр мәзәле Зин у Мәме.
Шин бу, бу дара шилане,
Нав һәрдӧ ԓьзкьрийада ма.

Щндие майин гьшк рәвйан,
Ль сәр мәзәл щмаә't ма,
П'әрие хwә дьхьст у дьго,—
Ах! браке мьн Мәмо,

Бра иро, ах! иро,
Де, баве тә әйанбә,
Ԓәйфа wә һәма нивро,
Т'аждин һьлани жь Бәк'о.

Ах! хwәшьн мәһе һавине,
Р'ьндьн зозанед фәр'әшине,
Дһа т'ӧнәнә Мәме-Зине.

Сәри бәржер, гь бәла бун,
Мәлул-дьлхор бәржер чун.
Тә дьго гәли, чйа у бани
Т'әв һәв дьгрийан чарали.

Тә дьго шина Мәме дькьрьн,
Дьго шина Зине дькьрьн,
Бо бәдбехтийа, щанийа wан,
Дьлубандьн, дькәwгрийан.

К'ЛАМА ДӘҺА

Пьзмаме хwәва Алп'адша
Сйар шанд бун п'ьр' wәлата,
К'омәк чубу Щзира Бота,
Бо ль Мәме бьгәр'йана.

Qәлфә сйаред жирә пешьн,
Щзирер'а хwә гйандьн,
К'еләка бажер пәйа бун,
Бәрбь мала пирәке чун:

Йәк Ә'ли бу, йәк Ә'мәр,
Е дьн Дәдо, хорте Әсмәр.
Әw гһиштьн мала пире,
Эвар бу, бәр р'онаийа чре.

Сәламәк wан пире вәдан
Пире го,
— Wә сәр сәри, һәрдӧ чә'ван
Ә'зизе мьн, гәли меванан.
Пире хортар'а нан ани,
Wан харьн у паше
Хәбәрдан дәрһәq ԓале
Щзира Бота we сале.

Ә'ли го,—
Тӧ хәбәрдә, дайка мьн,
Qә чь һәйә бажаре wәда?
— Ах! бьмьрьм, пире го,—
Бра бьмьрьн бәгед Щзире

Гор'бьгӧр'бә Бәкое Ә'wана,
Бра бьмьрә, бьмьрә йәqин,
Мәзне Щзире: Мир Севдин...

Пире ахәке дькшинә,
Ћесра жь ч'ә'ва дьба'инә.
Хорта ль ч'ә'вед ћәв нћер'ин,
Нет бь ч'ә'ва п'әв гӧћер'ин.

— Бежә, дае, Ә'мәр го,—
Чь qәwмийә, бежә иро?
— Әз нәминьм р'у днйае;
Хортәки хәриб ћатбу вьра,
Наве wи жи Мәме Ала.
Әw ћатбу бона Зине,
Бо ньзкьрне, бо әвине.
Хере нәбинә Бәкое Ә'wин,
Хере нәбине мир Севдин,
Wана Мәме авитьн зи'ндане,
Нав кәвред к'анәк'ане.
Мәме теда да р'ӧк' у щан,
Мәлул бу Щзир пева т'әмам.
Пире йәк-йәк хортар'а гот,
Дьлед wана т'әмам сот.
К'әло гри да qьр'ка wан,
Ә'ли бь hерс го,
— Ћәспа жь т'әwле дәриньн,
Дә зу бькьн, бьщә'диньн,
Мӧг'рӧбер'а xwә бьг'ћиньн.
Хорта Мӧг'рӧбер'а xwә г'ћиандьн,
Хәбәра храб дәрћәqa Мәме

Алп'адшар'а готьн we дәме:
Wәки мире Щзире
Мәме Ала дайә кӧштьн,
Бь дәсте Бәк'ое Ә'wин:
Wәзире wи, к'әлбе бь к'ин.
Алп'адша зу ә'мр кьр,
Бәрәв бун гәләк ләшкәр,
Ћат Qадре сәрәскәр,
Әwи бь hерс кьр сәфәр.
Сйар к'шйан у бун лемшт,
Шур у мәрт'ал wан ћьлдан,
Qадре qәшәнг да пешйа wан.
Сйара дәфа ћәwаредан,
Бәрбь Щзире әw к'шйан.
Дћа тари бу, бу эвар,
Сйар пәйа бун, кьрьн фтар.
Алп'адша дьчу у дьћат,
Дьли хәдар: бубу бәрбат.
Ләшкәр awa сбәке
Xwә бь Щзирер'а г'ћйандьн,
Wан хәбәра шәрк'ьрне
Мир Севдинр'а зу шандьн.
Мир Севдин т'оп кьр ләшкәр,
Ћәwарийа xwә Т'аждин кьр.
Т'аждин, Ә'фан нәxwәш бун нав щийа,
Сәри ћьлнәдьдан сәр бә'лгийа.
Севдин ләшкәр бьр мәйдане,
Бу шәр'әки лапи гран.
Сйаред п'адше у Севдин
Мина dewa ль ћәв дьдан.
Әскәре п'адше п'ьр' зор бу,

Зор данә Севдин, щзирийа.
Севдин гьртьн нава шерда,
Дан бәр рьма, дан бәр шура.
Теле әмре wи qәтандьн,
Бәр бь горе әw зу шандьн,
Щзира Бота пева hьлдан.
Дәрhәq пакийа Таждин, awa
Хорта гот бун Алпадша,
Кө дәстәбраке Мәме буйә.
Алпадша чу көнзура Таждин,
Wана hәвдө сәлам кьрьн,
Наси дан hәв, хәбәрдан,
Щарна hәвдө әсәр дьдан.
Паше жь чәве Алпадша
Гөл-гөл hеср hатьн харе,
Го,—Таждино, әз бриндарьм,
Брине мьнә курә хәдарьн,
Мәме бо әвине hат вьра,
Нәкьр гөра мә: де у бава,
Нәкьр гөра пьзмам бра.
— Бо wи храбә, го Таждин,—
Е кө сәртие хwә дьгьрә,
Рйа wи храбә, рейә кьрә.
Глие мьн жи әвә падша,
Бьдә хатре мьн тө вьра,
Тө нәкә шәр Щзирийара.
Щзира хө гь нә йәкьн,
Вьра hәнә мир у ага,
Мәрие нәпак у зөлөмкар,
Мәрие хөлам, мәрие щоткар,
Кал у пир, зарет тфал.

Бра әдлайи hәбә нав мә,
Әдлайи готи гәштәйрә,
Дькарә мәри пе шабә,
Әw тьштәки бе әзабә.
— Бра готьна тәбә Таждин,
готна Әфан, готна Чәкан,
Wәки бь тәра qайильн йәqин.
Бра чәвед мьн корбьн,
Әз нәминьм ру днйае,
Бона Мәме мьни дәлал,
Бона Мәме мьни щәмал.
Мәрийа расти мьнра готьн,
Qәрәтаждин, әгите Щзире,
Дәстәбраке Мәме буйә,
Wәки бо Мәме, чawa бра
Мала хwә шәwтандийә,
Бо әwләде хwәйи ширьн:
Бо Горгине порзерин,
Бо Мәмә, Зина зәйдин,
hур-hур hеср барандийә.
Дьдьм хатре тә иро,
Надьм Щзирйа зраре,
Мьн Севдин кошт, әhле qәhре,
Тә Бәко кошт ль ведәре.
Нәйф, пеш нәйфева,
Ах! Кола Мәме, кола Мәме,
Qә жь дьле мьн дәрнае.
Нәйф пеш нәйфева,
Дә бь хатре тә бра,
Таждине бра...

* * *

Алғадша кънще Мәме ћьлтинә,
Ћесра сәр сурәтара дьбаринә,
Дьле мәрийа дығәртинә,
Дьле мәрийа дьшәwтинә,
Ә'нийа Ғаждин радмусинә,
Жь хwәра дьбе, дьлубинә.
Бь дәф у мәйа бь ћәвра,
Бь мәйғәра, бь котәла,
Бь комәкдар, ләшкәрава
Wан бәре хwә дан мәзәла,
Бь чәнд жьнед сәрәва.
Қәрәғаждин жи рабу нав щийа,
Бь Алғадшара чу нав мәзәла,
Сәр мәзәле Зине, Мәме Ала.
Жьна дьготьн кламед мьрийа.
Мера гьшка, рәш гредан,
— Баво, брао, дьгрйан.
Дәшт у зозан, чәм у кани,
Кәвьр-көчьк, чйа у бани
Бь wанара дькәwгрйан.
Дькьрьн шина Мәме Ала,
Дькьрьн шина Зина Бота,
Жьнәкә көла дьлара кламәк го:
„Ћћарә, дәнг жь әзман нае,
Бона көре хwә мьн ғабутәк чекьрийә,
Жь дара рәнг-рәнги ве нәдае,
Wәки смеле wи теда нәгьрьн дәрае.
Ћатийә қөлнге ру бь хөри,

Ћат мерг у чимане мә ћewри,
Дәнге ви қөлнги өсанә,
Чawа дәнге баве көре ль мьри“.
Дьғәрти Алғадша,
Әwи кьр сәр ләшкәра,
Го,—сйар бьн ль ћәспа
Wана хатр Ғаждин хwәстьн,
Дәф у мәйа дан лехьстьн,
Рйа Мөгрөбе кьрьн қәстьн.

1958

ՀՍՍՌ ԳԱ Գրադարան
ГАН СССР, Библиотека
ZUUՈ–Арм.ССР
Ա. Մ. Ա. Մաշտոցի անվ. Մատենադարանի մասնաճյուղ

Редактор С. Сиабәндов
Шькьлчи Л. Берберйан
Редакторе бәдәwсьнә'тие Ан. Гаспарйан
Тех. редактор В. Галстйан
Коректоред контрол Гар. Һакобйан
Лэт'ифе Э'мэр

ВФ 06957 Т'әмбә 1544 Тираж 1000

Кагэз 84×108¹/32 Бәлгнәшьре мәнгәне 8,0
Бәлгнәшре чапкьрне 8,0
Бона чапкьрне һатйә спартьне 21/V с 1958
Бона чапкьрне һатйә qолкьрьне 28/IX с. 1958
Бәлгнәшьре нәширәте 5,0
Qимәт 2м 50 к.

Чапхана I-е йа идара Һайполиграфһрате
Ереван, соqаqа Алавердйан № 65, с. 1958

Qumat 2 м. 50 к.

EZDIKI.COM

hainemhpam